

บทที่ 2

งานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และสำรวจทัศนคติตลอดจนสำรวจปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้ทำการวิจัยไว้อย่างละเอียดและในแง่ต่าง ๆ ส่วนการนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมทางภาษาของถิ่นต่าง ๆ นั้น ยังไม่พบโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงต้องอ้างอิงบทความจากเอกสารต่าง ๆ และคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ประกอบกับการอ้างอิงงานวิจัยที่ใกล้เคียง จึงแยกเสนอเป็น 2 ตอน คือ

1. เอกสาร บทความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางภาษา
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารบทความเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางภาษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525:608,770) ให้ความหมายของคำว่า "สภาพแวดล้อม" โดยแยกศัพท์ดังนี้ คือ

สภาพ น. ความเป็นเองตามธรรมชาติของมัน, ลักษณะในตัวเอง, ภาวะธรรมชาติ

แวก ก. ระวัง, หอม, ลอม

ลอม ก. แวกวง, วงรอบ, ถิ่นรอบ, โอบเป็นวงโดยรอบ

จรรยา สุวรรณทัต ควงเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (2521:11) ให้ความจำกัดความว่า "หมายถึงสภาพภายนอกซึ่งแยกออกจากตัวบุคคล ใดหรือหมายถึงสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มาเกี่ยวข้องกับบุคคล ทำให้คน ๆ นั้นมีการกระทำต่าง ๆ ใดสิ่งเร้านี้จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางพฤติกรรมของมนุษย์ ใดแก่บุคคลอื่นรอบตัวกลุ่มคน และวัฒนธรรม" ส่วนสภาพแวดล้อมทางภาษา หมายถึงถ้อยคำที่ใช้พูดจากันซึ่งมีลักษณะเฉพาะในวงจำกัด ซึ่งรวมความว่าถ้อยคำนั้นไม่จำกัดว่าจะพูดกันแล้วจำสืบทอดกันมา เช่นภาษาพูด หรือพูดกันแล้วจับบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งหมายถึงภาษาเขียน

แต่ต้องมีลักษณะเฉพาะของภาษานั้น ๆ เช่น คำศัพท์ ความหมาย การออกเสียงใน
วงจำกัด สุภาทร ลักษณะย่นาวิน (2526:127) กล่าวว่า "ในวงจำกัดพื้นที่ภาษา
หนึ่ง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเขตเล็ก ๆ เช่น หมู่บ้าน ตำบล หรือเขตที่ใหญ่ขึ้น เช่น ประ-
เทศ ภาคพื้นหนึ่งในทวีป และทวีป" สภาพแวดล้อมทางภาษาที่แตกต่างกันคือกลุ่มชน
ที่พูดภาษาหนึ่งในพื้นที่ภาษาหนึ่งซึ่งจะเล็กหรือใหญ่ก็ได้ มีความจำเป็นของสื่อสารกับ
กลุ่มชนที่พูดอีกภาษาหนึ่งในพื้นที่ภาษาที่ติดต่อกัน ทำให้เกิดการเปรียบเทียบกัน
ในคำศัพท์ ความหมาย และการออกเสียง เป็นต้น ข้อแตกต่างที่เกิดจากการ
เปรียบเทียบนี้อาจจะมีน้อยหรือมากก็ได้ เช่นภาษาถิ่นเหนือกับภาษาถิ่นอีสาน หรือ
ภาษาถิ่นใต้ บอมนแตกต่างกันในการออกเสียงสำเนียง แต่สามารถจะเข้าใจความ
หมายได้จึงถือว่ามีความแตกต่างน้อย ส่วนภาษาของส่วย ภาษาเขมร ภาษาเยนนั้น
ไม่สามารถที่จะเข้าใจความหมายกันได้เลย ถึงแม้จะออกเสียงใกล้เคียงกันตลอดจน
มีพื้นที่ทางภาษาคติดกันก็ตามย่อมสรุปได้ว่ามีความแตกต่างกันมาก

สภาพแวดล้อมทางภาษาที่แตกต่างกันของนักเรียนในเขตการศึกษา 11 เกิดขึ้นได้
อย่างไร

ตามหลักฐานที่ปรากฏ เค้นชัดจำแนกสาเหตุที่ทำให้สภาพแวดล้อมทางภาษา
แตกต่างกันได้ 3 ประการ คือ สภาพทางภูมิศาสตร์ หลักฐานทางประวัติศาสตร์
และเหตุผลทางภาษาศาสตร์ทั้งนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. สภาพทางภูมิศาสตร์

1.1 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ โดยทั่วไปภาคตะวันออกเฉียง
เหนือหรือภาคอีสานนั้น ถ้าถือตามการแบ่งเขตการปกครองของกระทรวงมหาดไทย
จังหวัด บุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษอยู่ในเขต 3 ส่วนการแบ่งเขตการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดเหล่านี้จะอยู่ในเขตการศึกษา 11 นอกจากนี้ยังมีผู้
สันตักกรณีเรียกจังหวัดทั้งสามนี้ว่าเขตอีสานใต้ เพราะว่าจะอยู่ทางทิศใต้ของภาค มี
โครงสร้างโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงแยกจากภาคกลาง เพราะมีภูเขาสูงยกขึ้นเป็นขอบ
ซีกเจน ส่วนทางกานใต้จะหันกานขึ้นไปทางที่ราบค่าเขมรแล้วลาดเอียงไปทางตะวัน
ออกเฉียงใต้ ไปทางบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง แม่น้ำในเขตอีสานใต้ คือแม่น้ำมูล แม่น้ำชี
จึงไหลจากทิศใต้ไปทางทิศเหนือ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ย (Local -
Relief) ไม่เกิน 200 เมตรในเขตอีสานใต้อยู่ในบริเวณที่เรียกว่า แอ่งโคราช

(Khorat Basin) เป็นที่คำมีบ่อนองบึงหรือมีน้ำท่วมถึงในฤดูน้ำ และอาจท่วมซึ่ง เป็นบริเวณกว้างทุกปี "บริเวณทุ่งราบที่กว้างขวาง เรียกว่าทุ่งกุลาร่องไห มีอาณา เขตอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม" (สวาท เสนาณรงค์ 2523:37) พื้นดินเป็นดินทรายที่พัดมาจากชั้นของหินทรายซึ่งเป็นโครงสร้างฐาน ดินทรายที่มีบริเวณกว้างขวางเหล่านี้มีลักษณะร่วน นำซึมน้ำได้ง่าย ไม่เก็บน้ำ จึง กลายเป็นบริเวณแห้งแล้งจนเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของภาคนี้ จนมีคำกล่าววว่า "อยู่ สุรินทร์ต้องกินน้ำคำ ไปบุรีรัมย์ต้องตักน้ำกิน" วิธีการตักน้ำนั้นมักกรรมวิธีต่างกันไป เช่นที่บ้านคำแย อำเภอบัวชุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษจะใช้สาแหรกขนาดใหญ่ที่ใส่คำข้าว (คานใหญ่) ตักลงไปโคลนบริเวณที่ลึกที่สุดของบึงหรือหนองที่คาดว่าจะมีน้ำซึมออกมา มาก ๆ แล้วจึงตักใส่ครุ (ถังน้ำที่สานด้วยไม้ไผ่แล้วใช้ชันทาถักกันน้ำรั่ว) เพื่อใช้ บริโภคต่อไป อีกวิธีหนึ่งพากันมากที่บุรีรัมย์ (สงวน อึ้งคง 2514 ก: 834) คือ เอาน้ำโคลนใส่ครุแล้วเอาดินเหนียวใส่ลงไปทิ้งก่อน ตักด้วยไม้ (สาแหรก) โหตะก่อน จับดินเหนียว ลงไปนอนกน เมื่อน้ำใสแล้วจึงนำไปใส่โค" "ทางคานลมฟ้าอากาศ ในฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนจัดเพราะมีการระเหยสูงควย เหตุที่ตักลึกเข้าไปในแผ่นดินทางใต้จากอิทธิพลของทะเลมาก มีภูเขากั้นลมทะเล เช่น ทิวเขาคงพญาเย็น เพชรบูรณ์และสันกำแพง" (สวาท เสนาณรงค์ 2523:83) ส่วนฤดูหนาวจะมีอากาศ หนาวเย็นมากจนถึงเย็นจัดในบางปี เพราะว่าทางทิศเหนือไม่มีทิวเขาขวางกั้นลม มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเลย ฤดูฝนในเขตอีสานใต้จะไ้รับน้ำฝนจากอิทธิพลของ พายุดีเปรสชัน ซึ่งเคลื่อนเข้ามาจากทะเลจีนใต้ ถ้าปีใดมีหลายลูกปริมาณน้ำฝนมาก ก็จะทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันแต่ถ้าปีใดมีน้อยก็จะเกิดความแห้งแล้งไม่มีน้ำท่า "การใช้ ที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพมีเนื้อที่ถือครองทำเกษตรตลอดภาค 48 ล้านไร่ นับ เป็นเนื้อที่มากที่สุดของประเทศ" (สวาท เสนาณรงค์ 2523:139) แต่ก็ไม่เพียงพอ กับจำนวนประชากรที่มีจำนวนมากที่สุดของประเทศเช่นกัน ทำให้มีการหักล้างวางพง บุกรุกทำลายป่า โดยเฉพาะบริเวณริมถนนมิตรภาพ คอนโชคชัย - เดชอุดมไปจนถึง เขตทิวเขาคงพญาเย็น เขตทิวเขาพนมดงรัก ไม้ยางซึ่ง เป็นไม้ที่มีมากจะถูกตัดจนเกลี้ยงป่า ทำให้ดิน ในป่าชนิดนี้ซึ่งมีความสมบูรณ์เพราะปนดินเหนียวที่ถูกชะนำไ้ไหลลงถูกทำลายไปจนสิ้น

1.2 ขนาดพื้นที่และจำนวนประชากร "เขตอีสานใต้ตั้งอยู่ระหว่างเส้น แวงที่ 103° - 105° ตะวันออก เส้นรุ้งที่ 14° - 16°" (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สมุครายงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์ 2523:1) มีพื้นที่และจำนวนประชากรแต่ละจังหวัด

ดังนี้คือ

ก. จังหวัดบุรีรัมย์ มีเนื้อที่ 13053.71 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากร 1,084,430 คน มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดขอนแก่น
 ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรีและประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดมหาสารคาม
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา

แบ่งการปกครองเป็น 11 อำเภอ 3 กิ่ง คือ 1. อำเภอเมือง 2. อำเภอกระสัง 3. อำเภอนางรอง 4. อำเภอประโคนชัย 5. อำเภอพุทไธสง 6. อำเภอสตึก 7. อำเภอคูเมือง 8. อำเภอละหานทราย 9. อำเภอบ้านกรวด 10. อำเภอลำปลายมาศ 11. อำเภอหนองกี่ และกิ่งอำเภอประคำ กิ่งอำเภอหนองหงส์ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถไฟ 376 กิโลเมตรโดยทางรถยนต์ 410 กิโลเมตร ไชยทางหลวงหมายเลข 24 (สุภา ลือศิริและคณะ 2526:71)

ข. จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ 9,105 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากร 981,115 คน มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด
 ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์

(สำนักงานสถิติแห่งชาติ สมุขรายนงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ 2523:1) แบ่งการปกครองเป็น 11 อำเภอ 2 กิ่ง คือ 1. อำเภอเมือง 2. อำเภอจอมพระ 3. อำเภอกาบเชิง 4. อำเภอสังขะ 5. อำเภอชุมพลบุรี 6. อำเภอปราสาท 7. อำเภอสนม 8. อำเภอสำโรงทาบ 9. อำเภอทาทุม 10. อำเภอรัตนบุรี 11. อำเภอศรีณรงค์ และกิ่งอำเภอลำควนกับกิ่งอำเภอบัวเชด (สุพร ประเสริฐราชกิจ 2526:74) อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดย ทางรถไฟ 420 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ 442 กิโลเมตร "มีของเขาติดต่อกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตยหลายช่องที่สำคัญเช่น ช่องระวี ช่องโจก ช่องจอม ช่องแกล ช่องโนนแก้วในเขตอำเภอสังขะ ช่องปราสาท-ตาเหมือน ช่องเสม็ก ช่องหม้อควลในเขตอำเภอกาบเชิง" (องค์การบริหารส่วน-

จังหวัดสุรินทร์ 2520:3)

ค. จังหวัดศรีสะเกษ "มีเนื้อที่ 9679.42 ตารางกิโลเมตร และจำนวนประชากร 1,058,227 คน" (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สมุทรวางงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ 2523:1) มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดยโสธรและจังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานีและประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์

แบ่งการปกครองเป็น 10 อำเภอ 4 กิ่ง คือ 1. อำเภอเมือง 2. อำเภอกันทรลักษ์ 3. อำเภอขุนหาญ 4. อำเภอไพรบึง 5. อำเภอกันทรารมย์ 6. อำเภอซุนทร 7. อำเภอราษีไศล 8. อำเภอยางชุมน้อย 9. อำเภอปรางค์ 10. อำเภออุทุมพรพิสัย และกิ่งอำเภอห้วยทับทัน, กิ่งอำเภอโนนคูณ, กิ่งอำเภอบึงบูรพ์, กิ่งอำเภอศรีรัตนะ "อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถไฟ 515 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ 600 กิโลเมตร โดยทางหลวงสายโชคชัย - เกษอุดม" (กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวง 2524:2)

2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ บรรพบุรุษของผู้พูดภาษาต่าง ๆ ในเขตอีสานใต้นั้นมีเส้นทางการอพยพการตั้งถิ่นฐานและประวัติความเป็นมาอันยาวนาน ตามที่ปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น พงศาวดาร เป็นต้น และมีผู้ค้นคว้าเกี่ยวกับบรรพชนเหล่านี้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีหลักฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ จึงขอแยกประวัติของบรรพชนเหล่านี้เป็นพวก ๆ คือ กลุ่มลาวขาว ซึ่งเป็นบรรพชนของกลุ่มที่พูดภาษาถิ่นอีสาน กลุ่มส่วย (ญะ) ซึ่งเป็นบรรพชนของผู้พูดภาษาส่วย กลุ่มเขมรซึ่งเป็นบรรพชนของผู้พูดภาษาเขมร และกลุ่มเยอซึ่งเป็นบรรพชนของผู้พูดภาษาเยอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มลาวขาว ซึ่งเป็นบรรพชนของกลุ่มที่พูดภาษาถิ่นอีสาน

ก. ที่มาของชื่อ "ภาษาลาว" และ "ภาษาถิ่นอีสาน" เป็นที่น่าสังเกตว่าชนชาติไทยตั้งแต่ครั้งบรรพมาจนปัจจุบันนี้ มักจะใช้คำนำหน้าชื่อกลุ่มของคนว่า "ไทย" เสมอมา ทั้งกลุ่มคนไทยที่อยู่ในอาณาเขตประเทศไทยและนอก

อาณาจักรประเทศไทยและนอกอาณาจักร จากถาวรคันทว่าของ ดร.คอดด์ (Dodd) อ้างจากประมวล คิคคินสัน 2525:28) "เกี่ยวกับเชื้อสายไทย นับแต่อาณาจักรไทยสมัยโบราณสมัยนานเจ้า ไทแก่ ไทโท ไทยอย ไทลุง ไทปา ไทหลวง หรือไทใหญ่ ไทนุง ไทพม่า ไทลาบ" จนมาถึงอาณาจักรอายนลาว ซึ่งเป็นอาณาจักรที่เด่นในหมู่ไทย" ทั้งราชธานีอยู่บริเวณที่แม่น้ำอายนบรรจบกันเกิดเป็นเมืองอันอุดมสมบูรณ์ เรียกว่าปากอายน โปรดสังเกตุคำว่า "ลาว" เพิ่งจะปรากฏพบในชื่อเผ่าไทยแปลตามรูปศัพท์ อายน-พินาย ลาว-คนอื่น หมายถึงอาณาจักรของคนไทยกลุ่มนี้มีความยิ่งใหญ่เป็นพิกนโตกว่าคนอื่น ๆ" (ประมวล คิคคินสัน 2525:299) ข้อสันนิษฐานนี้จะตรงกับความหมายของคำว่า "ลาว" ที่ใช้ในปัจจุบันนี้ หมายถึงบุรุษที่ 3 ในภาษาถิ่นอีสาน (บุรุษที่ 1 ไทยคุณ บุรุษที่ 2 ไทยสุ) เช่นประโยคที่ว่า "ไทยคุณานไทยสุไปถามลาว เบิงลาวมาแคใส่" หมายความว่า "ฉันกลัวเธอไปถามเขาวิชาเขามาจากที่ไหน"

ต่อจากอาณาจักรอายนลาวเป็นเมืองขึ้นของจีน จนถึง "สมัยพอซุนบรม (จีนเรียกว่าฟือโก๊ะ) ไทกอบก เอกราชและครองราชย์อยู่ระหว่าง พ.ศ. 1262-1292 ราชบุตรทั้ง 7 ไทสร่างบานแปลงเมืองกวางไกลออกมาเป็นอาณาจักรลานซางและลานนาไทย ชื่อผู้ครองแคว้นจึงเปลี่ยนจาก "ซุน" เป็น "ลาว" เช่น ลาวจักรา ลาวเงิน คงเป็นเพราะสืบต่อมาจากอาณาจักรอายนลาวประการหนึ่ง" (ประมวล คิคคินสัน 2525:167) และเป็นคำยกย่องแบบสนธิสนมซึ่งยังใช้อยู่ในภาษาถิ่นลานซางตลอดถึงภาคอีสานของไทย ก็เป็นข้อสันนิษฐานอีกข้อหนึ่งคนไทยที่ถูกเรียกว่า ลาว มาแต่คนจึงรับเอาอย่างไม่ค่อยรู้สึกเคืองครอน เพราะว่าคนไทยก็ยังเรียกตนเองว่าไทยอยู่จนเดี๋ยวนี้ เช่นไทยแขก (นุมาเยียม) ไทยเขา (คนอื่น) ไทยเฮา (พวกเรา) ไทยเวียง (นุมาจากเวียงจันทร์) เป็นต้น ครั้นมาถึงสมัยเป็นเมืองขึ้นของชาวฝรั่งเศส เขาใช้วิธี "แยกแล้วจึงปกครอง" จึงเห็นว่านี่คือลาว นั่นคือไทย มิได้มีอะไรเกี่ยวข้องกับกัน ประวัติที่มาของไทยลานซางถูกลบกลางกล่าววาพอซุนบรมเป็นเพียงตัวละคร หาใช่บุคคลจริง ๆ ประวัติศาสตร์ลาวเริ่มขึ้นเมื่อสมัยฝรั่งเศสเข้าครอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525:801) ให้ความหมายของชื่อว่า "ลาว" เป็นคำนาม หมายถึงชนชาวเขาพวกหนึ่งอยู่ทางเหนือของประเทศไทย นับว่าเพี้ยนมาจากคำว่า ลัวะ : ชนชาติไทยเผ่าหนึ่ง

คดี (2520:77) กล่าวถึง "ลาว" ว่าลาวลุ่มแม่น้ำโขงคานกลาง คล้ายกันมากกับคนไทยในเรื่องภาษา ศาสนา และรูปการปกครองแต่โบราณ"

ประมาญ คิคคินสัน (2525:234) ไคเคยไปเที่ยวเมืองสีทันครใน แคว้นจัมปาศักดิ์ เมื่อครั้งเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ฐานะของ "ลาว" ถูกลดค่า ลงอีกเป็นอันมาก ถึงขอความที่ว่า "เราเดินเล่นกัน 4 คน เห็นฝรั่งเดินสวนทาง มาพอจะฉานกัน เพื่อนทั้ง 3 นั่งไปพนมมือแค เราซึ่งไม่เคยไคเคยขึ้นเคอ ฝรั่ง ปรายตามองอย่างแถมไม่พอใจ เพื่อน ๆ จึงรีบชี้แจงว่า ลาว บแมน คนลาว คอก ลาว แมน คนไทย (เขาไม่ใช่คนลาวหรือ เขาเป็นคนไทย) ฝรั่งเปลี่ยนสีหน้าเป็น ยิ้มแย้มเขามาทักเมื่อรู้ว่าเป็นคนไทย"

คำว่า "ลาวลาว" มีปรากฏประมาณปี พ.ศ. 2424 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ไคทรงไปรักษาพระเจ้านองยาเชอกรมหลวงพิชิตปรีชากร เป็นชาหลวง ใหญ่ไปตั้งรักษาอยู่เมืองนครจำปาศักดิ์ และไทเรียกว่า ชาหลวงเมือง-ลาวลาว ประกอบด้วยเมืองใหญ่ 21 เมือง เมืองขึ้น 43 เมือง ทั้ง เมืองชูนันและเมืองศรีสะเกษขึ้นกับเมืองลาวลาว ต่อมาปี พ.ศ. 2437 ไคมีการเปลี่ยนการปกครองเป็นรูป "มณฑลเทศาภิบาล" เปลี่ยนชื่อ มณฑลลาวลาวเดิมเป็นมณฑลอีสาน (กระทรวงมหาดไทย สำนักงาน-ปลัดกระทรวง 2524:1)

จากหลักฐานต่าง ๆ ที่กล่าวถึงชื่อลาวก็ดี ลาวลาวก็ดี น่าจะสรุปไคว่า ภาษาลาวเป็นภาษาของชนชาติไทยกลุ่มหนึ่ง มีความเจริญรุ่งเรืองมาในอดีตแต่ก็ ค่อยเสื่อมลงตามกาลเวลา เมื่อถูกฝรั่งเสสยึดครองลาวจึงถูกกั้นเขตให้อยู่เพียง ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเท่านั้น ประกอบกับการปกครองของไทยก็เปลี่ยนชื่อเป็นมณฑล อีสาน ภาษาพูดของชาวเมืองต่าง ๆ ในเขตมณฑลนี้ก็เปลี่ยนตามไปเป็นภาษาอีสานควย (เดิมเรียกภาษาลาวเพราะอยู่ในเมืองลาวลาว) จนถึงปัจจุบันนี้ชาว อีสาน ถือว่าคนเป็นคนไทย (ไม่ใช่ลาวที่เป็นเมืองขึ้นฝรั่งเศส) และจะเสีย ใจมากถ้าใครเรียกว่าคนลาว

๘. ความเป็นมาของชาวอีสาน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของ กรุงสุโขทัยไมไคกล่าวถึงดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเลย ถึงในศิลาจารึกว่า

"มีเมืองกว้างขวางหลายปราบ เบื้องตะวันออกจรดสระหลาว สูงแคว
ลุมบาจายสคาเทาดังของเถิง เวียงจันเวียงคำเป็นที่แลว เบื้องหัว
นอนรอกคนทีพระบางแพรก สุพรรณภูมิ ราชบุรี เพชรบุรี ศรีธรรมราช
ฝั่งสมุทรเป็นที่แลว เบื้องตะวันตกจรดเมืองฉอก เมืองหงสาวดี สมุทร-
หาเป็นแดน เบื้องตีนอนรอกเมืองแพร เมืองน่าน เมืองพัลลว พนัง
ของเมืองชวา เป็นที่แลว" (กรมศิลปากร 2515:10)

ต่อมาในสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทยโดยยอมรับว่ามีอาณาจักรลานช้าง
ของพระยาท้าวฟ้างอม (ฟ้างุม) อาณาจักรนี้เจริญสูงสุดในสมัยของพระเจ้าสาม
แสนไทย ประมาณ พ.ศ. 1916 - 1959 (ธวัช ปุณโณทก 2522:9) ต่อมาใน
สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้นอาณาจักรลานช้างเริ่มเสื่อมลง เมื่อบุเรงนองกษัตริย์ของ
พม่ายึดเวียงจันทร์ได้ จนถึงรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชไทยมีชัยเหนือเขมร
เชียงใหม่ ตลอดจนถึงเวียงจันทร์ด้วย หัวเมืองทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชื่อ
ปรากฏในประวัติศาสตร์บ่อยขึ้น ตั้งแต่รัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ทางอาณาจักรลานช้างคือท้าวสุริยวงศา ได้มีการปักปันเขตแดนโดยตั้ง
สองฝ่ายส่งคนแทนมาวางหลักเขต โดยตั้งเอาพระเจดีย์ศรีสองรักที่สม-
เด็จพระมหาจักรพรรดิของอยุธยากับพระเจ้าแสนราชูราชของลานช้าง
เป็นจุดวัดจากองค์เจดีย์ไปสนำโขง และน่านานใหม่มีระยะทางเท่ากัน
คือเขตแดนคนชายในจังหวัดเลย พอสิ้นรัชกาลท้าวสุริยวงศา อาณา
จักรลานช้างก็แยกเป็น 3 ภาค คือ หลวงพระบาง เวียงจันทน์ และ
จำปาศักดิ์ (ประวัญ ทิศคินสัน 2525:190)

"พวกส่วยที่เมืองอัตตะมื่อแสนแปที่ขอบอิสระเมื่อได้ข่าวว่ามีนอพบพมาอยู่
ใกล้ดินคนจึงขามนำโขง" (สงวน อ้นคง 2514 ช:1765) มาตั้งบ้านเรือนอยู่
แถบอีสานใต้อีกพวกหนึ่ง (จะไต่กล่าวถึงรายละเอียดต่อไปในกลุ่มส่วยและเขมร)

อาณาจักรจำปาศักดิ์นั้นตั้งขึ้นเมื่อพระเจ้าสุริยวงศาเจ้าหัวคูนยกแก้วแห่งวัด
โพนสะเม็ก เมืองเวียงจันทน์โคขามโขงมากับเจ้าหนอกษัตริย์
(บุตรท้าวสุริยวงศา) และพระนางสุมิ่งคลาพระมารดา แห่งแรกตั้งถิ่น
ฐานอยู่ที่บ้านจิวพันลำสมสนุก ต่อมาเจ้าหัวมาถึงหมู่เกาะสี่พันดอน
(เพี้ยนเป็น สี่พันคร) ในลำนำโขงก็สร้างเมืองโขงแล้ว จึงเลยขึ้นไป
ถึงดอนแดงซึ่งเคยเป็นนครโบราณของอาณาจักรเขมร เมื่อเจ้าหัวได้
รับนิมนต์จากนางแพงบุตรองนคร เติมให้เป็นผู้นำแทนจึงให้ไปอัญเชิญ
เจ้าหนอกษัตริย์ จากบ้านจิวพันลำสมสนุกมาอภิเษกเป็นพระเจ้าสรอย
ศรีสมุทรพุทธางกูร บุตรองนครจำปาศักดิ์ อันมีอาณาเขตถึงเมืองโขง
เชียงแตง สาละวัน อัตตะมื่อ ไปจรดแดนเขมร (ประวัญ ทิศคินสัน-
2525:196)

ผู้สืบเชื้อสายของนครองนครจัมปาศักดิ์ ในสมัยต่อมาจะใช้นามสกุลว่า "ณ จัมปาศักดิ์" "ลูกหลานของนครจัมปาศักดิ์ได้ตั้ง เมืองในแถบอีสานใต้มีหลายคน เช่น เมืองพุทไธสง เจ้าเมืองคนแรกคือท้าวสีปาก (พระเสนาสงคราม) เมืองศรีสะเกษ เจ้าเมืองคนแรกคือท้าวมหาราช (พระยารัตนวงศา)" (พระเกษตรศีลาจารย์, สัมภาษณ์) "เมืองศรีสะเกษนี้แต่เดิมแยกกันเค็ดชากับเมืองขุขันธ์ (ซึ่งเป็นเมืองของพวกเขา) ตั้งเป็นเมืองครั้งแรกที่บ้านโนนสามขา สระกำแพงใหญ่ (ปัจจุบันคืออำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ) เมื่อเป็นเมืองขึ้นกับมณฑลลาวกาวก็ยังปรากฏชื่อเมืองศรีสะเกษ จนถึง พ.ศ.2481 จึงมีพระราชกฤษฎีกาในราชกิจจานุเบกษาให้เปลี่ยนชื่อ "จังหวัดขุขันธ์" เป็น "จังหวัดศรีสะเกษ" (กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวง 2524:1)

เจ้าเมืองจัมปาศักดิ์ในยุคต่อมา บางคนก็เคยก่อความวุ่นวายให้ทางกรุงธนบุรีกล่าวคือ "เมื่อ พ.ศ.2321 พระชัยกุมารโคบุตรเจ้าเมืองนางรองให้ก่อความวุ่นวายพระเจ้าตากสินมหาราชทางโปรดให้เจ้าพระยาจักรี เจ้าพระยาสุรสีห์ไปปราบเสนาหัวพระชัยกุมารลงไปไต่สวนที่กรุงธนบุรี แต่ไม่นานก็หนีกลับไปครองนครเป็นเจ้าประเทศราชตั้งแต่ พ.ศ.2323" (ประมวญ คิตติสิน 2525:204) ส่วนเรื่องราวทางเมืองนางรอง เมืองพุทไธสง เมืองแปะ ไต่จารึกไว้ในประวัติศาสตร์ไทยอีกครั้งหนึ่ง "เมื่อ พ.ศ.2369 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อเจ้านวงศ์เมืองเวียงจันทน์เป็นกบฏมากกว่าคอนครว้ในหัวเมืองเหล่านี้ไป" (ธวัช ปุณโณทก 2522:16) "พระนครภักดี เจ้าเมืองแปะได้ควบคุมชาวเมืองออกต่อสู้ แต่แพ้จึงหนีไปเมืองนโศสมัน พวกเวียงจันทน์ตามไปทันที่ช่องเสม็ดพระนครภักดีถูกจับได้ ต่อมาโคบุตรกับพวกที่พวกที่ถูกกวาดต้อนนั้นต่อสู้กับทหารเวียงจันทน์ แต่ไม่สำเร็จถูกฆ่าตายหมด" (สงวน อึ้งคง 2514 ก: 825) ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้แต่งตั้งชาหลวงปกครองหัวเมืองตะวันออกเฉียงเหนือศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่หนองคาย รับผิดชอบดูแลเมืองหนองคาย เวียงจันทน์ (ลคสภาพลงมาถึงกับหนองคาย ตั้งแต่ พ.ศ.2370 เมื่อปราบกบฏเจ้านวงศ์แล้ว) เมืองอื่น ๆ อีก 15 เมืองรวมทั้งเมืองบุรีรัมย์ที่สร้างขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ.2441 ทางราชการได้รวมเอาเมืองนางรอง เมืองพิมาย เมืองพุทไธสง เมืองรัตนบุรี เมืองตลุง เมืองแปะ (แปะ ก็เรียก ตาม

ชื่อคนปะใหญ่กลาง เมืองซึ่ง เป็นบริเวณศาลเจ้าพ่อหลัก เมืองบุรีรัมย์ปัจจุบัน) เขาควยกัน เรียกว่า "บริเวณนางรอง" "ต่อมาเปลี่ยนแปลงโดย โอนเมืองทิมายไปขึ้นกับนครราชสีมา เมืองรัตนบุรีไปขึ้นกับสุรินทร์ ชื่อบริเวณนางรองเปลี่ยนเป็น "บุรีรัมย์" มีพระรังสรรค์สารกิจ (เลื่อน) เป็นเจ้าเมืองคนแรก" (สุภา ลือศิริ-และคณะ 2526:73)

ชาวไทยที่พูดภาษาถิ่นอีสานในเขตอีสานใต้ ส่วนใหญ่เป็นประชากรที่รับวัฒนธรรม ลุ่มน้ำโขงโดยเฉพาะจากแคว้นจัมปาศักดิ์ ตั้งภูมิลำเนาปะปนอยู่กับชาวท้องถิ่นเดิม การอพยพมาชุกเป็นผลมาจากสงครามเป็นเหตุผลหลัก เหตุผลรองคือแสวงหาทำเลที่อุดมสมบูรณ์ในการเลี้ยงชีพ "เนื่องจากวัฒนธรรมทางภาษาที่มีตัวอักษรใช้เอง ทั้งตัวธรรม (ใช้เขียนเรื่องเกี่ยวกับศาสนา) ตัวไทยน้อย (ใช้เขียนเรื่องประโลมโลกอื่น ๆ) จึงมีวรรณกรรมเป็นหนังสือผูกเรื่องราวต่าง ๆ ไว้อสอนคำแปลคำสืบทอดกันมา" (จารุบุตร เรื่องสุวรรณ 2520:21) "โดยผู้อาวุโสประจำหมู่บ้านจะถ่ายทอดให้กับลูกหลานเรียกว่าการต่อหนังสือ" (จารุวรรณ จันท-เกษ 2519:13) จึงทำให้วัฒนธรรมทางภาษาเจริญรุ่งเรือง และแพร่หลายไปยังชนพื้นเมืองกลุ่มอื่น เช่น ส่วย และเขอ ซึ่งไม่มีตัวอักษร ใช้

2.2 กลุ่มส่วย (กฺย) ซึ่งเป็นบรรพชนของผู้พูดภาษาส่วย

ก. ที่มาของชื่อ "ส่วย" และ "กฺย" ชื่อที่แท้จริงของชนชาตินี้

คือกฺย หรือกฺย (หมายถึงคน) มีชื่อปรากฏว่าอยู่ในกฎหมายลักษณะอาญาหลวง พ.ศ. 1974 ปีกุน สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) ได้ประกาศห้ามยกลูกสาวให้แกพวก ขวา มลายู แชก กวย แกว จากประกาศนี้แสดงว่า "กวย" มีฐานะเป็นชาติอิสระ แต่มีใดยกกล่าวว่ามีภูมิประเทศอยู่ ณ ที่ใด" (สิริวัฒน์ คำวันสา-2523:37) เมื่อกวยเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของแผ่นดินสยาม ก็ต้องถูกเกณฑ์แรงงานจากไพร่ฟ้าชาวราชแผ่นดินมารับใช้เจ้านาย เรียกว่า เขาเคื่อนเป็นประเภทส่วยแรง แต่ใครมีเงินก็ไม่ตองมาเขาเคื่อน แต่เสียเงินแทน เรียกว่า ส่วยเงิน นอกจากนี้ก็มีพวกที่ขายแดนชนบทมาเขาเคื่อนก็ไม่สะดวกเงินก็ไม่มีจะเสีย จึงกำหนดให้ส่งสิ่งของแทน เรียกว่า ไพร่ส่วยการเกณฑ์แรงงานก็ดี การส่งส่วยเงินก็ดี ตลอดจนการส่งไพร่ส่วยก่อความลำบากให้แก่ประชาชนกลุ่มนี้เป็นอย่างมากจนมีการหลบหนีเขาป่า และของสมมุติคนต่อสู้กับข้าราชการที่ออกมาปราบปราม "ต่อมามีการตั้งเลข

ส่วย (สักควยหมึกสีคำที่ทองแขนซ้าย) ทำให้เกิดการหลบหนีจนต้อง เกาะกุมตัวมา
 สัก ชาวอีสานจึงเรียกชนกลุ่มนี้ว่า "ส่วยสักกุมมา" และเรียกบุคคลที่พูดสำเนียงภา-
 ษวอินอีสานเพี้ยนไปจากสำเนียงอุบลและขอนแก่นว่า "ส่วยศรีสะเกษ" (สมบุร-
 พรหมลา, สัมภาษณ์) "พ.ศ. เอริก ไฮเคนฟาเคน กล่าววว่า "ส่วย" เพิ่งเกิดขึ้น
 ในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อมีการสำรวจสามะโนครวั เพื่อแบ่งกลุ่มชน ผู้ประสงค์จะเสีย
 ส่วยออกเป็น ลาว เขมร และส่วย(กุย) จึงเกิดมีส่วยลาว(ส่วยที่พูดลาว) ส่วย
 เขมร(ส่วยที่พูดเขมร)" (สิริวิวัฒน์ คำวันสา 2523:39) จึงน่าจะมีส่วนอีกพวกหนึ่ง
 ที่ยังพูดภาษาส่วยอยู่ และยังคงสืบต่อกันมาจนปัจจุบันนี้" ในการส่งส่วยในสมัยก่อน
 มีตำแหน่งเรียกกัน คือ เจ้าเมืองหรืออุปราช เรียกว่าผู้กำกับกองส่วยเจาหนาที่
 จักเตรียมหมากเร็ว (ตนคล้ายชา เป็นเครื่องเทศขึ้นในคงทิม) บรรทุกช้างและคน
 ขบวนเรียกว่า กองส่วย" (ประมวญ คิคคินสัน 2525:220) ถ้าปีใดชาส่วยไม่มีสิ่ง
 ของก็ตองเอาตัวไปแทน เรียกว่า "คนส่วย" พวกคนส่วยในระยะหลัง เลิกเก็บส่วย
 เปลี่ยนเป็นภาษีแล้วก็ยังถูกขนานนามว่า คนส่วย เรื่อยมา

ข. ลักษณะรูปร่างและนิสัยของส่วย "มีรูปร่างปนกันทั้งแบบเนกรีโตและ
 แบบออสโตรเนเซียน กลุ่มแรก หน้าตาแบบพวกเซมิง(เงาะ) คือมมกค หนิกหยอง
 จมูกแบน ริมฝีปากบาง ติจคำ กลุ่มหลัง หน้าตาแบบมอญ - เขมร ร่างกายสูงใหญ่
 ไหลกว้าง" (สิริวิวัฒน์ คำวันสา 2523:39) ทางวิทยาศาสตร์ที่สำรวจการเคลื่อน
 ย้ายของมนุษย์ ไคอย่างแม่นยำ โดยดูจากกลุ่มโลหิต นอกจากกลุ่ม เอ, บี, โอ, เอบี
 แล้วจะดูจากเม็คโลหิตแดง "พบว่าชาวอาฟริกกันเภาหนึ่งมีเม็คโลหิตคอปกติ ซึ่งมีลักษณะ
 เภาเหมือนพระจันทร์เสี้ยว ทำให้เป็นโรคโลหิตจางแต่ทานทานเชื้อไซจับสันไคคี่
 ปรากฏว่าคนอีสานในแถบสุรินทร์และศรีสะเกษ ก็มีโลหิตชนิดนั้น" (ประมวญ คิคคินสัน-
 2525:265) จากข้อสันนิษฐานนี้ไม่ปรากฏว่า ชาวส่วยเจ็บป่วยด้วยโรคไซจับสัน จึง
 น่าจะสรุปว่าผู้ที่ถูกตรวจเลือกนั้นเป็นคนกลุ่มนี้ แต่ถาชาวอีสานกลุ่มอื่นไปอาศัยอยู่
 หมู่บ้านของเขามักจะเจ็บป่วยด้วยโรคไซจับสันเสมอ ลักษณะนิสัยของชาวส่วยนั้น
 ชื้อตรง สุภาพ ใทเกียรตคนแปลกหน้าเสมอ ผู้หญิงจะทำงานหนักกว่าผู้ชายทั่วไป
 ผู้ชายจะทำนาเท่านั้นเมื่อหมกหนานากี่ว่าง และอาจจะตั้งกลุ่มเล่นการพนันหรือเล่น
 อย่างอื่น บางกลุ่มก็จะไปคล่องช้างเพื่อนำมาใช้งาน แต่ในปัจจุบันมีการจัดงานช้าง
 ที่สุรินทร์ ชาวส่วยที่มีวิชา(คาถาอาคม) การจับช้างจึงกลายเป็นผู้มีชื่อเสียง และ
 กลายเป็นอาชีพฝึกช้างที่รายได้ดีกว่าการทำนาอีกด้วย

ก. ประวัติการอพยพมาอยู่ในแถบอีสานใต้และการตั้งบ้านเมืองชาวส่วย
 มีมากในจังหวัดศรีสะเกษ และบางส่วนของสุรินทร์ (จึงจะกล่าวถึงการตั้งบ้านเมือง
 ของสองจังหวัดนี้ในตอนนี้ด้วย ส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ก็กล่าวถึงแล้วในกลุ่มลาวขาว)
 "พวกส่วยซึ่งอยู่ในอัครตะบือแสนปางไกล ๆ กับนครจำปาศักดิ์ ไคอพยพเข้ามาสู่อำเภอ
 บ้านนาโพธิ์ เมื่อ พ.ศ. 2160" (กรมศิลปากร 2512:186) โดยอาศัยชาว
 เป็นพาหนะข้ามลำน้ำโขงที่บริเวณอำเภอโขงเจียม (เลื่อนมาจากโขลงเจียม =
 โขลงช้าง) ผ่านบริเวณที่กว้างที่สุด แคน้ำคั้นเพื่อให้อ่างเก็บน้ำคอนแก่น้ำคอนนี้
 ส่วยเรียกว่า "กะชัยบือ - งูใหญ่" คือคอนโคของแม่น้ำมูลในเขตอำเภอพิบูลมังสาหาร
 คือแก่งสะพือ นั่นเอง ขึ้นเหนือมาจนถึงลำน้ำสายหนึ่งชื่อ ลำโคม (ภาษาส่วยโคม-
 ทาน่า) นานเขตอำเภอวารินชำราบ เขาเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษที่ตำบลเจียงอี"
 (คงหยุดพักนานพอสมควร คำว่า ส่วยจึงตกอยู่ในที่นั้น) (สิริวิวัฒน์ คำวันสา 2523:29)
 ภาษาส่วย เจียง-ช้าง, อี-ป่วย บริเวณคุ้มบ้านเจียงอีเคยเป็นที่พักของกองคารา-
 วานช้างเพื่อรักษาช้างที่ป่วยและล้ม ในเวลาต่อมาจึง "มีกระดูกส่วนกระดูกของช้าง
 เหลืออยู่ที่โคศาลาวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม ค. เมืองโค อำเภอเมือง จังหวัด-
 ศรีสะเกษ จากเจียงอีจึงมุ่งสู่เขาคงรักในเขตอำเภอกันทรลักษณ์ เพื่อนมัสการ
 ปราสาทหินที่เรียกว่า "พระวิหาร" ตรงไปทางทิศตะวันตก ผ่านอำเภอสังขะแล้ว
 จึงตั้งบ้านเรือนอยู่ในท้องที่จังหวัดสุรินทร์" (พระเกษมศรีลาจารย์, สัมภาษณ์)
 ครั้งแรก เชียงปุมและเชียงบือมาตั้งอยู่ที่เมืองที่ ครั้งที่สองมี เชียงสี เป็นหัวหน้าอยู่ที่
 บ้านกุดหวาย (อ.รัตนบุรี) ครั้งที่สาม เชียงมะ เป็นหัวหน้าอยู่ที่บ้านอิจปะนึ่ง (อ.สังขะ)
 ครั้งที่สี่ เชียงไชย เป็นหัวหน้าอยู่ที่บ้านจารพัต(อ.ศรีขรภูมิ) นอกจากนี้ก็อพยพเข้ามา
 เป็นกลุ่มย่อย "ครั้งล่าสุดที่ชาวส่วยอพยพเข้ามามากที่สุดคือเมื่อ พ.ศ. 2320 กอง-
 ทัพพระเจ้ากรุงธนบุรีไปคืนครจำปาศักดิ์ อัครตะบือ แล้วเกลี้ยกล่อมให้มาอยู่ที่ศรีสะเกษ
 และสุรินทร์จำนวนถึงสามหมื่นคน" (สิริวิวัฒน์ คำวันสา 2523:32)

ชาวส่วยโคขุยเหลือราชการครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2302 ช้างเผือกของ
 สมเด็จพระเจ้าเอกทัศโคแตกโรงหนีมาทางเขตพิมาย จึงโปรดให้
 หลวงยกบัตรกับนายบุญมา (ต่อมาคือพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
 จุฬาลงกรณ์ราชและกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท) กับไพร่พล
 อีกสามสิบคนออกติดตาม โคขาวจากเมืองพิมายว่าให้ไปสืบถามจากพวก
 ส่วย แยกไพร่ช้างแค้นใหญ่เชิงเขาพนมคงรัก โคพบเชียงสีแล้วจึงไป
 หาหัวหน้าบ้านอื่น ให้อพยพกันวางแค้นติดตามช้างเผือกลงไปส่งที่กรุงศรี

อยุธยาด้วย ความดีของหัวหน้าบ้านเหล่านี้จึงได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ทุกคน คือตากะจะ เป็นหลวงแก้วสุวรรณ เชียงชั้น เป็นหลวงปราบ เชียงชะ เป็นหลวงเพชร เชียงปุม เป็นหลวงสุรินทรภักดี เชียงศรี เป็นหลวงศรีนครเตา มีหน้าที่ควบคุมเขมรส่วยปากงขึ้นตรงต่อพิมาย (องค์การ - บริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ 2520:5)

"เจ้าเมืองพิมายเห็นว่าบ้านเมืองที่หลวงสุรินทรภักดี เป็นนายกองรักษา มีบ้านน้อย จึงให้ยกมาอยู่บ้านคูปะทายสมัน ส่วนเมืองที่นั่นให้เชียงปีคนองชายปกครอง" (สงวน อังคต 2514 ข: 1767) (สิริวัฒน์ คำวันสา 2523:33)
"กล่าวถึงประชุมพงสาวดารว่านายกองเขมรส่วยปากงทั้ง 5 คนนี้ไค่นำช่าง มาแกนสน ขางสน ปักนถ นอรมาค งาซาง ชี้ฉิ่ง เป็นส่วยไปส่ง ณ กรุงศรีอยุธยา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้

หลวงสุวรรณ (ตากะจะ) เป็นพระไกรภักดีศรีนครลำดวน เจ้าเมืองยกบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวนเป็นเมืองขุขันธ์

หลวงเพชร (เชียงชะ) เป็นพระสังฆบุรีศรีนครอัครจะ เจ้าเมืองยกบ้านโคกอัครจะ หรือบ้านดงยางเป็นเมืองสังชะ

หลวงสุรินทรภักดี (เชียงปุม) เป็นพระสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง เจ้าเมืองตั้งบ้านคูปะทายเป็นเมืองปะทายสมันต (บางคนเรียกกุไพบ) คนส่วนมากเรียกเมืองสุรินทร์

หลวงศรีนครเตา (เชียงสี่) เป็นพระศรีนครเตา เจ้าเมืองยกบ้านกุคหวายหรือบ้านเมืองเตาเป็นเมืองรัตนบุรี

ต่อมาพระสุรินทรภักดี (ปุม) ถึงแก่อนิจกรรม นายสุนทรชายก็ได้เป็นเจ้าเมืองแทนมีนามบรรดาศักดิ์ว่า พระยาสุรินทรภักดี ในชั้นหลังต่อมานครองเมืองสุรินทร์ทุกคนก็ได้รับบรรดาศักดิ์เกี่ยวกับจนถึงพระสุรินทรภักดี (จรัญ) ซึ่งเป็นเชื้อสายเจ้าเมืองเดิมถึงแก่อนิจกรรม "พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดให้ส่งข้าราชการจากส่วนกลางไปปกครอง เรียกว่าชาหลวงประจำจังหวัด" (สงวน อังคต 2514 ข: 1769) คนแรกคือพระกรุงศรีบุรีรัมย์ (สุ่ม สุมานนท์) ปัจจุบันมีชื่อถนนกรุงศรีนอก และถนนกรุงศรีใน เป็นอนุสรณ์ถึงท่านด้วย ราษฎรก็

นิยมพูดภาษาเขมรมากที่สุด ส่วยและถิ่นอีสานรองลงมา เพราะในตอนหลังมีเขมรอพยพมาจากเขมรคำมาอยู่ในเขตจังหวัดนี้มาก และวัฒนธรรมเขมรก็รุ่งเรืองกว่า ส่วยกลุ่มนี้จึงเป็นเขมรเกือบหมด

ข้างฝ่ายหลวงสุวรรณ (ตากะจะ) เมื่อโคเป็นเจ้าเมืองชูนันท์นั้น ได้ยกบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมกงล่าควนขึ้นเป็นเมือง แต่บางตำราว่าเมืองชูนันท์นั้นมีแต่สมัยขอมเรื่องอำนาจ "เดิมชื่อ"ศรีนครล่าควน" ตั้งอยู่ที่ตำบลควนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ต่อมาถันการนำจึงย้ายไปอยู่ที่ห้วยเหนือ ตั้งชื่อใหม่ว่าชูนันท์ แปลว่าเมืองป่าคง" (กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวง - 2524: 1) "ที่บ้านควนใหญ่ ยังมีหลักฐานแสดงว่าเป็นเมืองเก่าเหลืออยู่ เช่น คูเมือง คนเสาชนาคีใหญ่มากที่ศาลาวัดบ้านควนใหญ่ ตลอดจนตำนานของหมู่บ้าน" (จ.ส.ท.พร พรหมลา, สัมภาษณ์) แต่ทางหลักฐานในพงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาน เมืองชูนันท์ตั้งประมาณ พ.ศ. 2302 สมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ โดยเมื่อพระไกรภักดิ์ศรีนครล่าควนเป็นเจ้าเมือง ประมาณปี พ.ศ. 2321 สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงโปรดให้เลื่อนเจ้าเมืองชูนันท์ขึ้นเป็นพระยาชูนันท์ จนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2325 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระภักดิ์ภุชสรสงคราม (ท้าวอุน) ปลัดเมืองชูนันท์ขอตั้งเมืองใหม่ให้ชื่อว่า เมืองศรีสะเกษ มีการแบ่งเขตแดนกันเกิดขาดเมื่อ พ.ศ. 2329 ได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่งตั้งเจ้าเมืองทั้งสองเมืองอีกหลายคน เช่นในสมัยที่เป็นเมืองขึ้นกับมณฑลลาว-กาวนั้น ฝ่ายเมืองศรีสะเกษมีหลวงจ่านงบุททิจ (อิม) ขุนไผ่ไทยพิทักษ์ (เกลื่อน) เป็นข้าหลวง ฝ่ายเมืองชูนันท์มีพระศรีพิทักษ์ (หวาง) เป็นข้าหลวง "ต่อมาในปี 2447 โดยายที่ทำการมาตั้งอยู่ที่เมืองศรีสะเกษ (เพื่อให้ไกลทางคมนาคมทางรถไฟ) แต่เรียกชื่อว่าเมืองชูนันท์ขึ้นกับมณฑลอีสาน ยุบเมืองชูนันท์เดิมลงเป็นอำเภอห้วยเหนือ จนกระทั่งเปลี่ยนชื่อจังหวัดชูนันท์เป็นจังหวัดศรีสะเกษตามราชกิจจานุเบกษา ชื่ออำเภอห้วยเหนือจึงเปลี่ยนเป็นอำเภอชูนันท์" (กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวง 2524: 1)

2.3 กลุ่มเขมร ซึ่งเป็นบรรพชนของผู้พูดภาษาเขมร ที่จริงแล้วน่าจะถือว่าบรรพบุรุษของชาวสุรินทร์และศรีสะเกษ คือส่วยเมืองอัคตะปือแสนแป

ตั้งแต่โคกลาวแล้ว ทองสืบ ศุภะมาร์ค (2526: 1) วินิจฉัยว่า "พวกมอญ-เขมร คือกลุ่มเดียวกับพวกที่อยู่ทางตะวันตกเรียกตัวเองว่า มอญพวกที่อยู่ทางตะวันออก เรียกตัวเองว่า เขมร ออกเสียง เขมรกร่อม (เขมรคำ) ไทยและลาวเรียก เขมรขอมเพราะไม่ออกเสียงควบกล้ำ" เคยมีมหาอาณาจักรในแถบที่ราบสูง นครราชสีมา ละโว้ (ลพบุรี) มาตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 3 จากโบราณสถานต่าง ๆ จึงพอจะสันนิษฐานได้ว่าบรรพชนของมนุษยชาติเขมรก็อยู่ในดินแดนอีสานใต้อันนานแล้ว และเป็นเจ้าของดินแดนที่ส่วยจะอพยพมาอยู่ ดังที่มีชื่อว่า "เขมร-ป่าดง" กล่าวคือเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 11 บริเวณนี้ตกอยู่ในอำนาจของขอม สมัยเจนละบก ต่อมาพวกละวามีอำนาจโคขี้ไล่พวกขอมออกไปแล้วเขาคบครองแทน ปรากฏมีจารึกอักษรแบบลาวอยู่ตามโบราณสถานหลายแห่งในย่านนี้ (ละว้า - ลัวะ - ลาว อาจเป็นพวกเดียวกัน) ต่อมาขอมย้อนกลับมาตีเอาดินแดนเหล่านี้คืนอีก แต่ไม่ได้อยู่อาศัย "คงมีชนชาติไทยอาศัยอยู่ เช่นมีชื่อ ชุนเกศ ไทสร้างโบราณสถานไว้ที่บ้านระแงง อ.ศรีธรรมภูมิ เป็นคน ขณะนั้นขอมตั้งราชธานีอยู่ที่เมืองพิมาย" (สงวน อึ้งคง 2514 ช: 1764)

ในบริเวณที่เป็นเขตจังหวัดบุรีรัมย์ สันนิษฐานว่าขอมเคยอยู่มาก่อน เนื่องจากมีการขุดพบขวานหินโบราณในพื้นที่หลายแห่ง "ชาวเมืองเชื่อว่ารามสูรขวานขวานมีจริงเพราะถ้าเกิดฟ้าผ่าลงกลางทุ่งเมื่อใด ผู้ที่เห็นเหตุการณ์นั้นก็จะไปขุดค้นหาขวานของรามสูร คือขวานโบราณนั่นเอง" (สมบูรณ์ พรหมลา, - สัมภาษณ์) หลักฐานที่แสดงว่าอาณาจักรรวมติดต่อกับหัวเมืองต่าง ๆ ในแถบนี้ เช่น "ถนนโบราณ และหลักศิลาปักเป็นระยะผ่านบุรีรัมย์ไปยังสกลนคร และจากพิมายไปยังปราสาทหินพนมรุ้ง" (สุภา ลือศิริ และคณะ 2526: 76)

"แวน เลียร์ (Vanlia) เชื่อว่ากลุ่มชนพื้นเมืองเขมร โคเข้ามาอยู่ในดินแดนแถบนี้มานานแล้ว และโคกอั้งหมุ่ยขนาดเล็ก ๆ ทำการเพาะปลูกตามพื้นที่ราบในภาคอีสานก่อนคริสต์ศตวรรษราว 1200 - 700 ปี เมื่อศึกษาพระราชนิพนธ์ของนางนารายณ์เจงเวง (ที่สร้างโดยพญาขอมชื่อ พระเจ้าสุวรรณภิงคารและมเหสีชื่อ พระนางนารายณ์เจงเวง) ลวดลายและองค์ประกอบต่าง ๆ เหมือนกับสถาปัตยกรรมขอมในสมัยปาปวน" (สุริยัน วรากรณ์ 2526: 60) อีกกรณีหนึ่งที่สันนิษฐานว่าดินแดนแถบนี้เป็นถิ่นขอมมาก่อน คือปราสาทขอมในที่ต่าง ๆ เช่น

ปรากฏที่ อ.ปรากฏ จ.ศรีสะเกษ ปรากฏจอมองค์เล็กภายในเจดีย์วักระธาตุ
เชิงชุม สกลนคร ปรากฏปราสาทที่บ้านปราสาทเขอ อ.ไพรบึง จ.ศรีสะเกษ
ปราสาทหินเขอพนมรุ้ง ที่บุรีรัมย์ ปราสาทหินพิมายที่นครราชสีมา ปราสาทศรีขร-
ภูมิที่สุรินทร์ ปราสาทสระกำแพงใหญ่และสระกำแพงน้อยที่ศรีสะเกษ ครั้นขอม
เสื่อมอำนาจลงในสมัยกรุงสุโขทัย เป็นราชธานี คินแดนบริเวณนี้ก็ยังคงมีเชื้อสาย
ของขอมอยู่กันอย่างสงบ และอาจจะขอมอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มอื่น ๆ ที่อพยพมาอยู่
และมีความเข้มแข็งกว่าชนพวกส่วย เป็นคน

เนื่องจากภูมิประเทศที่แยกเขมรต่ำและเขมรสูงออกจากกัน จึงดู
เหมือนประวัติศาสตร์ขาดตอนไปบาง มีกล่าวถึงเขมรอพยพอีกครั้งหนึ่งในสมัยพระ
เจ้ากาจกสินมหาราช โดยยกกองทัพไปตีเมืองไผทมาศ เมื่อ พ.ศ. 2311 และ 2314
ทำให้เขมรแตกหนีไปอยู่ในที่ต่าง ๆ "มีพวกหนึ่งที่หนีมาทางบ้านคุปะทายสมัน
ในจำนวนนี้มีลูกสาวเจ้าเมืองไผทเพชรอพยพมาควย ชื่อนางตาม ต่อมาไค้เป็นลูก
สะโกลเจ้าเมืองสุรินทร์ จึงมีชาวเขมรต่ำอื่น ๆ อพยพเข้ามาพึ่งใบบุญอีก เนื่องจาก
จากวัฒนธรรมเขมรสูงเร็วกว่า ทำให้ชาวเมืองทั้งหลายยอมรับจนกลายเป็น
วัฒนธรรมเขมรไปในที่สุด" (สงวน อ้นคง 2514 ช: 1768) จนมีจำนวนประชา-
กรมากกว่ากลุ่มส่วยที่เป็นบรรพบุรุษ ส่วนมากจะตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตจังหวัดสุรินทร์
และในอำเภอชายแดนที่ติดต่อกับเขมรต่ำในจังหวัดศรีสะเกษและบุรีรัมย์

2.4 กลุ่มเขอและบรรพชนของผุ้ทกภาษาเขอ

ก. ที่มาของ "เขอ" หรือ "เยอร์" หรือ "เยอ" (ออกเสียง-
นาสิก) แต่บางกลุ่มจะมีเสียง "ร" ตามหลังควยจึงมีผู้ถายเสียงว่า "เยอร์"
แต่ในหนังสือยุคปัจจุบัน นักภาษาศาสตร์ใช้ "เขอ" จึงเป็นอันยุติ อีกประการหนึ่ง
ภาษาเขอเป็นภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียน ทำให้มาตรฐานคำพูดหาค่าเทียบเคียงไม่
ได้ มีผู้สันนิษฐานว่า "เขอ" คือ "เขาะ" หรือ "มะ" หมายถึงค่านำหนาเฉพาะผลไม้
ที่มีรสเปรี้ยว เขาะคง = มะม่วง "เนื่องจากชาวเขออพยพมาสร้างถิ่นฐานตั้งชื่อว่า
เมืองคง (เมืองเขาะคง) ในระยะแรก ๆ เพราะมีส่วนมะม่วงมากในแถบนั้น
แต่เพราะเสียงพูดเพี้ยนหรือตัดคำ จึงกลายเป็น ชาวเขอ เมืองคง แต่ยังเรียก
มะม่วงว่า เขาะคงตามเดิม" (พระภิกษุจันทร์ จันทปญโญ และบรรพชิต สารพันธ์,
สัมภาษณ์)

ช. ประวัติความเป็นมาของชาวเขม ทองอาศัยคำบอกเล่าสืบ
 คต่กันมาเพราะไม่มีหนังสือหรือตัวอักษรบันทึกไว้คิดถือได้ ทั้งคำสัมภาษณ์ดังนี้
 ในจังหวัดศรีสะเกษมีชาวเขมอยู่หลายกลุ่ม เช่น บ้านปราสาทเขม อำเภอไพรบึง
 บ้านคอเขม อำเภอมือง และบ้านเมืองคง อำเภอรามิไศล แต่ชาวเขมส่วนมาก
 บอกประวัติความเป็นมาของตนได้เพียงชั่วอายุคน เพียงช่วงเดียว คือรู้เพียงรุ่น
 พ่อเท่านั้น ถึงรุ่นปู่ก็จะเลื่อนแล้ว จึงมีชาวเขมที่บ้านเมืองคง อำเภอรามิไศล
 จังหวัดศรีสะเกษเท่านั้น ที่ยังมีผู้พูดที่จะให้ความกระจ่างได้ กล่าวคือ ชาวเขม
 กลุ่มหนึ่งได้อพยพมาจากชายชาย ช่าเหนือ มีหัวหน้าชื่อ พญาทตะศิลา เป็นหัวหน้า
 เคลื่อนกลุ่มลงมาตามลำน้ำโขง เหนือเมืองหลวงพระบาง ประมาณ 40 กิโลเมตร
 จึงตั้งบ้านเรือนเรียกว่า "เมืองคง" ต่อมาเมื่ออาณาจักรลานช้างตอนทำสงคราม
 อยู่บ่อย ๆ ชาวเขมก็อพยพลงมาทางใต้เรื่อยลงมา เมื่อประมาณ พ.ศ. 2334
 ชาวเขมบ้านเมืองคง จำนวนประมาณ 50 ครอบครัว ได้พากันลงมาหาที่อยู่ใหม่
 ที่บริเวณบึงคงโคก (เหนือโรงเรียนคงคาวิทยา อ.รามิไศล จ.ศรีสะเกษ ประ-
 มาณ 3 ก.ม.) สร้างเมืองใหม่ มีการขุดคูล้อมเมืองไว้ชื่อว่าเมืองคง ตามชื่อ
 เคิม ชาวเมืองมีอาชีพหาปลาจากแม่น้ำมูลเป็นอาชีพหลัก จึงไปประจำอยู่ริมน้ำ
 มูลต่อมาที่บ้านเรือนหนาแน่นขึ้นเรียกว่า "บ้านทา" (บริเวณบ้านใหญ่ หมู่ที่ 4 -
 ต.เมืองคง ปัจจุบัน) เมื่อบ้านทาคั้งโค 30 ปี ก็เลื่อนเมืองคงลงมาตั้งที่บ้านทา
 ส่วนเมืองคงเก่าเรียกกันว่าเมืองคงโคก (โคก หมายถึงที่ดอน) แต่เดี๋ยวนี
 เรียกว่าบึงคงโคก เพราะมีน้ำลอมรอบค้วยเหตุขุดคูไว้ตั้งแต่แรกสร้างเมืองนั้น
 เอง พญาทตะศิลา หัวหน้าเมืองนั้นเมื่อถึงแก่กรรมที่บ้านใหญ่ ลูกหลานได้ลง
 ศพลงไปในที่ดอนแถว ปัจจุบันคือเกาะหาดทรายกลางแม่น้ำมูล ที่วัดโค

อ. เมือง จ.อุบลราชธานี

ต่อมาชาวเขมได้กระจัดกระจายกันเพราะโรคระบาด เช่น ไข้คาน
 ไซจับสัน และความทุกข์กันดารต่าง ๆ ไม่ว่าชาวเขมจะอพยพไปอยู่ที่ใดมักจะ
 เรียกตนเองว่า เขม คอทายชื่อที่อยู่เสมอ เช่น ชาวบ้านคอเขม ชาวบ้าน
 ปราสาทเขม ในปัจจุบันนี้มีหมู่บ้านชาวเขมหลายหมู่บ้านที่ใช้ชื่อสามัญ เช่น บ้าน
 โนนแถก บ้านโพนเขมา เป็นต้น จึงมีผู้เป็นห่วงว่าภาษาเขมจะสูญไป เพราะ
 ไม่มีตัวอักษรจารึกไว้หนึ่ง เกิดรุ่นหลังไม่นิยมใช้ คือฟังได้ แต่ไม่ชอบพูดหนึ่ง
 ไม่มีความจำเป็นในการติดต่อเพราะใช้ภาษาถิ่นอีสานทั้งสิ้น เมื่อแต่งงานกับชน

กลุ่มนั้นและไม่สอนลูกหลานต่อไป ประการสุดท้ายคืออพยพไปอยู่กับหมู่บ้านใด ก็จะใช้ภาษาตามชาวบ้านเหล่านั้น ทำให้ความจำเป็นในการใช้ภาษาเขอลดน้อยลงจนเป็นสิ่งที่น่าวิตก สมโรจน์ สุวสิทธิกุล (2526:23) "กล่าวว่าเป็นห่วงมากที่สุด ศิลปินเมืองถูกแซกแซงด้วยศิลปภาคกลางฉับไค ภาษาไทยพื้นเมืองก็ฉับนั้น ภาษาถิ่นมีอนาคตที่ไม่แจ่มใสเสียแล้ว"

3. ทางภาษาศาสตร์ นักภาษาศาสตร์ได้ศึกษาและจำแนกภาษาต่าง ๆ ทั่วโลกออกเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะที่เหมือนกัน ภาษาในเขตอีสานใต้ คือ ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาเขมรภาษาส่วย และภาษาเขอ ซึ่งแตกต่างกันตามลักษณะตระกูลของภาษาควบรวมละเอียดต่อไปนี้

3.1 ภาษาถิ่นอีสาน (Northeastern Thai) หรือภาษาไทยลาว (Laotian-
or Thai Lao) (เรื่อง เกษ บันเขื่อนขันธ์ 2525:36) กล่าวว่า "คือภาษาไทยถิ่นที่พูดกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย รวมพื้นที่ทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 16 จังหวัด โดยอาศัยคำว่า "จุมก" กับ "คัง" เป็นหลักในการแบ่งเขตระหว่างภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษากลาง มีผู้พูดไม่ต่ำกว่า 12 ล้านคน" ศาสตราจารย์ ฟัง กุยลี (Fang Kuei Li) นักภาษาศาสตร์เชื้อสายจีนแห่งมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ซึ่งศึกษาภาษาตระกูลไทในแถบต่าง ๆ ของโลกได้จัดให้ภาษาถิ่นอีสานอยู่ในกลุ่มไทตะวันออกเฉียงใต้ตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (Geographical Linguistics) และพบว่า "ในบรรดาภาษาเขียนของตระกูลไททั้งหมด ภาษาเขียนรองไทมาตรฐาน (อักษรไทย) และกลุ่มของไทยลาว (อักษรธรรมและอักษรไทยน้อย) เท่านั้นที่มีระบบการเขียนที่ทันสมัย กล่าวคือ สัญลักษณ์หนึ่งตัวแทนได้หนึ่งเสียง และมีเครื่องหมายวรรณยุกต์เท่ากับควย" (วิไลวรรณ ชนิษฐนันท์ 2526 ข:110-111) "ในบริเวณเขตอีสานใต้มีจำนวนผู้พูดภาษาอีสานมากที่สุด คำพื้นฐานส่วนมากจะตรงกับคำภาษาไทยมาตรฐาน และมีหลายคำที่ออกเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกันจากภาษามาตรฐานดังตัวอย่างคำจากชาวบ้านสว่าง อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์" (สมบุญ พรหมลา , สัมภาษณ์) เขียนโดยใช้รหัสอักษร I P A หรือ (International Phonetic Alphabet) (วิไลวรรณ ชนิษฐนันท์ 2524 ก:55)

ตารางเปรียบเทียบคำที่ออกเสียงคล้ายกัน
แสดงความหมายต่างกันของภาษาถิ่นอีสานและภาษาไทยมาตรฐาน

หน่วยเสียง	ภาษาถิ่นบ้านสว่าง	ความหมายที่ต่างจาก ภาษามาตรฐาน
/b/	บวก / b ^u a:k/	แองน้ำเล็ก ๆ ในหนอง บึง ที่เป็นโคลนเลน
/p/	เป็ด / p ^a :t/	เป็ดหนาย
/ph/	พุด / ph ^u :t/	พุน้ำโดยไขปากอม
/d/	ดู / d ^u ?/	ชยัน
/t/	ตัว / t ^u a:/	พุดโกหก, หลอกหลวง
/th/	ท่า / th ^a m/	ดิบควยเทา
/k/	กาม / k ^a :m/	เริ่มแข็งตัวเพราะความเย็น
/kh/	คิ้ว / kh ⁱ w/	การทำนายอย่างแม่นยำ
/ʔ/	อวน / ʔ ^u a:k/	ชักชวน
/c/	จบ / c ^o p/	สวยงาม(ผู้หญิง)
/h/	แหบ / h ^a :p/	อาการกินอาหาร, กัด, จิก (เป็ด, ห่าน)
/m/	หมอ / m ^o :/	เธอ, คุณ, สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้กับเพื่อน
/n/	นาย / n ^a :p/	ใช้เสียงขู่, ทวาดให้กลัว
/ɲ/	แหง / ɲ ^h :ŋ/	ลูกน้อง
/w/	เวา / w ^o ɔw/	พุด
/y/	ยาน / y ^a :n/	กลัว
/ŋ/	ชอง / ŋ ^h :ŋ/	ส่องดู(ไม่มีเสียงนี้ในภาษา มาตรฐาน)
/f/	ฟ่อน / f ^o ŋk/	รำเขาจังหวัด
/s/	สาต / s ^a :t/	เสือ

ลักษณะเด่นของภาษาอีสาน คือ ไม่มีค่าควบกล้ำ ไม่มีพยัญชนะเสียงรัว (๓) และไม่มีเสียง "ช" (ch) ในการพูดของอีสานเสียง "ช" แทน "ส่วนในการเขียนตัวธรรมและตัวไทยน้อยจะไม่มีพยัญชนะแทนตัวนี้" (ธวัช บัณฑิต 2522:40) แต่จะพบว่าเมื่อเทียบเสียงกับภาษามาตรฐานแล้วจะเกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น คำบางคำมีความหมายเปลี่ยนไป คำบางคำพูดไม่สามารถออกเสียงให้เหมือนภาษามาตรฐานได้ ทั้ง ๆ ที่เป็นเสียงเดียวกัน คำบางคำกลายเป็นคำของห้ามจนต้องเขียนไปใช้คำอื่นแทน ปัญหาที่พบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (กาญจนา ปัทมคิลก 2520:4) "ให้ความเห็นว่าภาษาถิ่นนั้นย่อมจะไม่แตกต่างจากถิ่นอื่น ๆ ของภาษานั้นโดยสิ้นเชิงจนทำให้กลายเป็นคนละภาษากันไป"

คิยู ปาลีคุปต์ (2520:315) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบเสียงศัพท์และกะสะวนประโยคที่ใช้อยู่เสมอ ระหว่างไทยกลางและไทยอีสานจังหวัดขอนแก่น พบว่าเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอีสานขอนแก่นมี 6 เสียง โดยการวัดคลื่นเสียงของวรรณยุกต์ด้วย (Sound spectrograph) ฉะนั้นจึงน่าจะสรุปได้ว่าเสียงวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นอีสานเหมือนภาษาไทยขอนแก่นตามความเห็นของ (กาญจนา-ปัทมคิลก) นั้น จึงน่ามีวรรณยุกต์ 6 เสียงด้วยกัน

3.2. ภาษาเขมร (Khmer) อยู่ในตระกูลออสโตร-เอเชียติก (Austro-Asiatic) ซึ่งเป็นตระกูลภาษาตั้งเดิมที่พูดกันอยู่ในแถบเอเชียอาคเนย์ที่เรียกว่าสุวรรณภูมิ ตระกูลภาษานี้มี 4 สาขา โดยมีภาษาเขมรอยู่ในสาขาภาษามอญ - เขมร (Mon - Khmer) ผู้พูดภาษานี้ส่วนใหญ่เป็นพวกเขมรดำ หรือเขมรกรอมซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชาประชาธิปไตยปัจจุบัน อาจจะมีจำนวนน้อยเพราะสงครามทำให้ชาวเขมรลี้ภัยทางการเมืองไปอยู่ในประเทศที่สามเป็นจำนวนมาก ส่วนในประเทศไทยคาดว่ามีความถี่พูดประมาณ 185,000 คน (เรื่อง เกษ ปันเชื้อน-ชันติย์ 2525:73-74) อาศัยอยู่ในแถบอีสานใต้ ได้แก่เขตจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ พวกนี้เรียกว่าเขมรสูงหรือเขมรเลอ เพราะที่อยู่เป็นที่ราบสูงทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ภาษาที่พูดแตกต่างกันไปจากเขมรดำจนไม่รู้เรื่อง (กศัญญา ชูชื่น 2525:4) ที่จัดว่าเป็นภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยนั้นไม่มีภาษาเขียนแพร่หลายแต่มีอักษรขอมปรากฏอยู่ในศิลาจารึกบาง ที่เป็นพยัญชนะ 33 ตัว สระลอย 18 ตัว สระจม 21 ตัว (กำธร สติกรกุล 2527:35)

ศึกษาเฉพาะกลุ่มเรียนเวทย์มนต์คาถาต่าง ๆ ผู้พูดภาษาเขมรส่วนมากจึงพูดได้แต่
อ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้เลย

3.3 ภาษาส่วยหรือกวย (Soui or Cui) เป็นภาษาที่อยู่ในสาขา

ภาษา มอญ - เขมร สาขาเดียวกับภาษาขมุ (Khmu) ตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก
เช่นกัน " เป็นภาษาพูดของชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนผู้น้อยลงทุกที่มีประมาณไม่ต่ำกว่า
5,000 คน นอกจากเขตอีสานใต้แล้วก็มีบางหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี และ
นครราชสีมา กวย" (เรื่อง เกษ บัน เชื้อนชิตย 2525:75) ผู้ที่พูดภาษาส่วยเกือบ
ทุกคนจะพูดภาษาเขมร หรือ ภาษาถิ่นอีสานใต้อีกภาษาหนึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุมชนที่อยู่
อาศัยเป็นสำคัญจะมีเฉพาะคนสูงอายุที่ไม่ได้ออกไปนอกบ้านเท่านั้นที่พูดส่วยได้เพียง
ภาษาเดียว และไม่ปรากฏว่ามีบุคคลที่พูดภาษาส่วยมาโดยกำเนิด ที่พูดภาษาเขมรได้
แม้ว่าจะอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพราะภาษาคลายกันและมีความเชื่อ
ว่าอีกฝ่ายหนึ่งเลียนแบบภาษาของตน ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ ภาษาส่วยมี
จำนวนนับ 1-10 และจำนวนหนึ่งออกเสียงว่า มุย หรือ มวย เหมือนกับเขมรควย
ภาษาส่วยไม่มีตัวอักษร เมื่อจะถ่ายเสียงจึงใช้ภาษาไทยทั้งสิ้น รูปคำ การเรียงคำ
เขมรประโยคเป็นไปตามภาษาไทยทั้งสิ้น คือ เป็นคำโคก "เช่น จี-ไป จา-กิน
กวย-คน โดย-ขาว เรียงเขาประโยค เช่น กวยจีจำโคย - คนไปกินขาว (ประธาน+
กริยา+กรรม) เป็นต้น" (จ.ส.ศ พร พรหมลา, สัมภาษณ์)

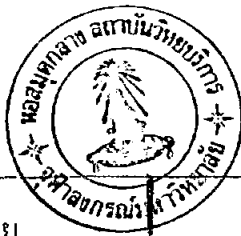
3.4 ภาษาเยอ (Yoe , Nyeu) เป็นภาษาถิ่นหนึ่งของสาขาตระกูล

มอญ-เขมร สาขากะตุ (Katuic) มีผู้พบคนพูดภาษานี้น้อย เช่น ที่อำเภอเมือง
จังหวัดศรีสะเกษ และบางหมู่บ้านที่จังหวัดอุบลราชธานี (เรื่อง เกษ บัน เชื้อนชิตย-
2525:79-80) จากการสำรวจในโครงการช่วยเหลือเด็กมีปัญหาทางภาษาในเขต
การศึกษา 11 2515 16-21) ปรากฏว่าผู้พูดภาษาเยอในที่อื่นได้แก่ อำเภอสตึก
จังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอราษีไศล และอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ อีกควย แต่
อย่างไรก็ตามจำนวนผู้พูดภาษาเยอนี้น้อยมากจนเกือบจะหาผู้พูดภาษาเยอบริสุทธิ์ไม่
ได้แล้ว เพราะว่ามีปัจจุบันจะพูดสำเนียงเยอ แต่ใช้คำภาษาถิ่นอีสานเป็นส่วนใหญ่
ที่มีที่น่าสนใจก็คือจำนวนนับของชาวเยอ มีแค่หนึ่งถึงสี่เท่านั้น คือ มวย-หนึ่ง
เป็ย-สอง ไป-สาม ปอน-สี่ ต่อจากนั้นจะนับเหมือนภาษาไทยทั้งหมด ภาษาเยอไม่
มีภาษาเขียนเช่นเดียวกับภาษาส่วย" (เจ้าอธิการบุญมา จันทวิไล และ ทา กตติลา,
สัมภาษณ์)

ตัวอย่างการเปรียบเทียบเสียง การเรียงคำเข้าประโยคและความหมายของภาษาเขมร ส่วย และเขอกับภาษาไทย ซึ่งจะทำให้เห็นลักษณะของภาษาศักดิ์เงินขึ้นดังต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบเสียงของภาษาเขมร,
ส่วย และ เขอ กับเสียงภาษาไทยมาตรฐาน

เขมร	ส่วย	เขอ	ไทย
/ɿaw/ เอา	/ nu / นู	/ Phǎ / เผื่อ	พอ
/ mɿ / แม่	/ ne:w / เนว	/ mɿ / แม่	แม่
/ miŋ / มิง	/ miad / เมียด	/ kana:ŋ / คenang	นา
/ pu / ปู	/ ɿa:bay / อะไบ	/ yi:po: / ยีโป	อา
/ daye / ไคย	/ plɿ:ŋ / แพลง	/ bria:ŋ / เบรียง	แขน
/ Ct:ŋ / จีจ	/ Caŋwŋ / จง้อง	/ chàŋwŋ / ฉง้อง	ขา
/ miat / เมียด	/ eano:k / จโนก	/ tǎtǎ / ตาโนะ	ปาก
/ tamray / คัมไร	/ cia:ŋ / เจียง	/ cia:ŋ / เจียง	ข้าง
/ sɿ / แซะ	/ ɿasɿ / อะแซะ	/ sɿ / แซะ	มา
/ ku: / กู	/ ko: / โก	/ ไร่? / เลาะ	วัว
/ krapay / กระเพียร	/ triá / เตรียะ	/ klie' / เกลี้ยะ	ควาย
/ ɿà Phi / / อะบีด	/ Phraymi / ไปรมิด	/ ไร่' mi: / เฒ่ามี	มะขาม
/ sà Pt: / สะพือ	/ Phrayma'Phiŋ / ไปรมะปึง	/ ไร่' Phia:ŋ / เฒ่าเปียง	มะเฟือง
/ ɿawlak / เอาละลัก	/ ไร่' Pho:ŋ / แงลโปง	/ kɿ:phu:ŋ / แกปง	แตงโม
/ prahók / ประเอาะ	/ mahó' / มะเอาะ	/ pró' / เปราะ	ปลาร้า
/ patia / พะเตียบ	/ tró' / เทราะ	/ duŋ / กุง	บ้าน
/ tanay / ตะงาย	/ má'nia:ŋ / มะเนียง	/ mana:ŋ / มะนาง	ดวงอาทิตย์
/ khayom / ขะยม	/ hay / ไฮ	/ hay / ไฮ	ฉัน

เขมร	ส่วย	เขอ	ไทย
/ si:ba:y / ซึบบาย	/ ca:do:y / จาโคย	/ ca:do:y / จาโคย	กินข้าว
/ somtik / ซมติก	/ ɲuat-dia / ญวตเคี้ยะ	/ ɲuatdia / ญวตเคี้ยะ	คึมน้ำ
/ mu:y / มูย	/ mu:y / มูย	/ mu:y / มูย	หนึ่ง
/ Phram / ปรา	/ so:ŋ / ซ็อง	/ ha: / ฮา	ห้า
/ tró'b / ทร็อบ	/ micət / มิเจ็ท	/ s'ib / ซิบ	สิบ

ตัวอย่างประโยคเปรียบเทียบ

- ไทย - คุณรักฉันไหม
- เขมร - (kio:ŋsarakkхайomthe:)
- ส่วย - (muanyohaybo:)
- เขอ - (mɔŋmákhaythə)
- ไทย - คุณจะไปไหน
- เขมร - (kio:ŋkŋto:wna:)
- ส่วย - (muŋtiŋtɛiniə:)
- เขอ - (mɔŋkŋtɛi'kǎw)
- ไทย - เนี้ยงสรันชะยมเต
- เขมร - (kio:ŋsarakkхайomthe:)
- ส่วย - (muanyohaybo:)
- เขอ - (mɔŋmákhaythə)
- ไทย - เนี้ยงนึ่งโตวนา
- เขมร - (kio:ŋkŋto:wna:)
- ส่วย - (muŋtiŋtɛiniə:)
- เขอ - (mɔŋkŋtɛi'kǎw)

ข้อสังเกตที่ได้จากตาราง

1. ภาษาเขมร ส่วย และ เขอ เป็นภาษาในตระกูลเดียวกัน
2. มีสำเนียงการพูดคล้ายกัน คือไม่มีเสียงจัตวา ยกเว้นทาจประโยคคำถาม
3. มีคำควบกล้ำ และบางคำอาจควบกับตัวอื่นนอกจาก ร ล ว
4. ตัวสะกดแม่ กน ในพยางค์หลังมักออกเสียง "ด"
5. คำส่วนมากเป็นคำโคกคล้ายภาษาไทย
6. การเรียงลำดับคำเข้าประโยคใช้แบบ ประธาน+กริยา+กรรม
7. ภาษาส่วยและภาษาเขอ ถึงแม้จะอยู่ต่างสาขาแต่ก็คล้ายกันมากและ

ไม่มีตัวอักษร เช่นกัน

8. จำนวนนับในภาษาเขมรมีจำนวนสี่ ภาษาเขมรมีจำนวนห้า ส่วนภาษา
ส่วยมีจำนวนสิบ ซึ่งเป็นลักษณะสากล

9. คำศัพท์ดั้งเดิมทั้งสามภาษา เมื่อเทียบกับภาษาถิ่นอีสานและภาษา
ไทยกลางแล้วจะไม่มี ความหมายซ้ำกันเลย แสดงว่าแหล่งกำเนิดของภาษาแต่ละ
ภาษาไม่เหมือนกันดังกล่าวในคานประวัติศาสตร์แล้ว

การเรียนรู้ภาษาในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน

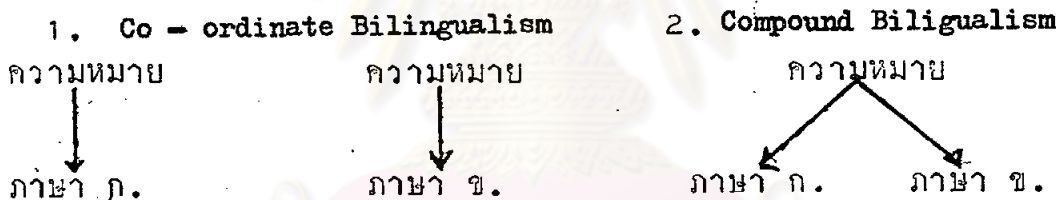
การเรียนรู้ภาษาของเด็กเริ่มตนจากครอบครัว และเริ่มขยายไปสู่เพื่อน
ญาติและสังคมของชุมชนตลอดจนโรงเรียนอันเป็นแหล่งรวมของภาษาหลายภาษา
หลายระดับโอกาสที่เด็กจะเรียนรู้ภาษาในแต่ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกัน จำแนกได้ดังนี้

ก. นักเรียนกลุ่มที่พูดได้ 3 ภาษา (Trilingualism) "เด็กกลุ่มนี้จะ
ได้ภาษาแรก หรือ เริ่มรู้ภาษา (Language Acquisition) โดยพฤติกรรมที่
เกิดจากการกระตุ้นและการตอบสนองแล้วมีการทำซ้ำเด็กจะจำเสียงใดก่อน ต่อมา
จึงเป็นคำและประโยคตามลำดับ" (นิสา ศักดิ์เกษม, บุปผา, ส่งศิริ และ ใจเอื้อ-
บุรณะสมบัติ 2526:9) ภาษาที่บ้านของเด็กกลุ่มนี้จะต้องเป็นภาษาของชนกลุ่มน้อย
เช่น ภาษาส่วย ภาษาเขมร หรือภาษาเยอ (วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์ 2524 ก:163)
"กล่าวว่าเด็กสามารถเรียนภาษาใดก็ได้ กล่าว คือเกิดในที่ใด ได้ยินภาษาใด ก็
สามารถเรียนพูดภาษานั้นได้ จึงเป็นที่เข้าใจว่าทุกภาษามีคุณสมบัติบางประการรวม
กัน นักภาษาศาสตร์กลุ่มประจักษ์วาท (Rationalist) เชื่อว่าเมื่อเด็กได้ยินภาษา
ก็จะเริ่มสร้างกฎหรือความรู้ในภาษา (Competence) ให้ตนเองพอสมควรจึงจะ
เริ่มพูดแต่อีกกลุ่มหนึ่ง คือกลุ่มวิตรรกวาท (Empiricist) เชื่อว่าเด็กเรียนภาษา
โดยการเลียนแบบผู้ใหญ่" อย่างไรก็ตามทุกคนเรียนพูดภาษาของตนได้ก็ไม่มีผู้ใดบน
ว่าเรียนพูดภาษาของตนเองไต่ยาก เมื่อเด็กพูดภาษาที่ 1 ได้แล้วแต่มีความจำเป็น
ที่จะต้องสื่อสารกับชุมชนจึงต้องเรียนรู้อีกภาษาที่ 2 โดยมีความสามารถพูดได้ก็เท่ากัน
ทั้งสองภาษา (Bilingualism) กรณีที่ยกเว้นก็มีเช่นเด็กเกิด ในครอบครัวที่บิดา
และมารดาพูดคนละภาษา เด็กจะเรียนรู้ทั้งสองภาษาไปพร้อมกัน และมีความสามารถ
ใช้ภาษาสลับกันได้ (Switching) ส่วนการเรียนรู้ภาษาที่ 3 จะถึงช่วงเวลาทาง
ออกไปอีก เด็กจะเรียนรู้อีกภาษาที่ 3 เมื่อเขาโรงเรียนหรือเปลี่ยนโรงเรียนในชั้นสูง

ขึ้น การเรียนรู้จะเป็นไปเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มโคสนิทมากขึ้น ภาษาทั้ง 3 ภาษาที่เด็กสามารถเรียนรู้และใช้ได้ในชีวิตประจำวันนี้ ไม่รวมถึงภาษาไทย กลางควย

ข. นักเรียนกลุ่มที่พูดได้ 2 ภาษา (**Bilingualism**) เด็กในกลุ่มนี้ มักจะอยู่ใน ชุมชนขนาดกลาง หรือเป็นชุมชนที่ใช้ภาษาต่างกันแต่อยู่ติดกัน (**Transitionarea**) ภาษาแรกที่เกิดพูดได้อาจจะเป็นภาษาถิ่นอีสานซึ่งเป็นภาษา ของชุมชนกลุ่มใหญ่หรือภาษาของชุมชนกลุ่มน้อยภาษาใดภาษาหนึ่งก็ได้ โอกาสที่เด็ก จะพูดภาษาแรกและภาษาที่ 2 ได้จึงมีเท่า ๆ กัน ในกรณีตรงกันข้ามเด็กอาจจะพูด ภาษาของชนกลุ่มน้อย อาจจะเป็นภาษาส่วย ภาษาเยอ หรือภาษาเขมร ได้เป็น ภาษาแรกแล้วก็มีโอกาสเรียนพูดภาษาของชนกลุ่มใหญ่ซึ่งบุคคลอื่นใช้กันทั่วไปเป็น ภาษาที่ 2 โดยมีกระสวน (**Pattern**) การเรียนรู้คล้ายกับกลุ่ม ก. นิสิต ศักดิ์- เฑียรพงศ์และคณะ (2526:101) ได้ให้แผนผังแสดงแบบของ (**Bilingualism**) ไว้ดังนี้

การได้ภาษาแบบที่ 1 **Co-ordinate bilingualism** คือการพูดภาษา สองภาษาควบคู่กัน กริยาพจน์ก็จะเหมือนกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ๆ เช่น เมื่อเด็กพูดภาษาเยอที่บ้าน แต่พูดภาษาถิ่นอีสานที่โรงเรียน ความคิดที่เกิดขึ้นจะ พร้อมทั้งจะถ่ายทอดออกไปได้ทั้งสองภาษาในเวลาเดียวกัน ส่วนแบบที่ 2 **Compound Bilingualism** คือ การพูดภาษาที่ สองได้หลังจากพูดภาษาหนึ่งเท่านั้นตาม อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เด็กเห็นว่าสำคัญ

คนส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า การหัดเรียนภาษาอื่นนั้นต้องพูดให้เหมือน เจ้าของภาษามากที่สุด และ "หากผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนตั้งแต่อายุก่อน 5 ขวบ แล้วจะเรียนได้ก็ทำให้เรียนเมื่อโต" (ศรียา - ประภัสสร นิยมธรรม 2519:55) เด็กที่พูดภาษาส่วยหรือเขมร หรือเยอ ได้ก่อนเมื่อเขาเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ขณะ ที่อายุประมาณ 7 ขวบ เด็กพวกนี้จะติดสำเนียงภาษาเดิมมากเมื่อพูดภาษาถิ่นอีสาน

เรื่องสำเนียงนี้เจ้าของภาษามักจะแยกเสียงไต่เสมอ นอกจากนั้นเด็กที่พูดไต่หลายภาษามักจะเกิดความสับสนในการพูดแมกระทั่งความคิด เด็กจะครุ่นคิดถึงการพูดตลอดเวลาว่าโอกาสไหนจะพูดว่าอย่างไรกรณีที่เด็กพูดภาษาเขมรไปก่อนแล้วพูดภาษาถิ่นอีสานหรือกลับกัน เด็กจะมีปัญหาทางโครงสร้างไวยากรณ์มาก เพราะการใช้คำขยายไม่เหมือนกัน เช่น "จุกไนย" ตรงกับ "หมูสาม" ภาษาถิ่นอีสานใช้ "หมูสามตัว" หรือ "ประมาณคม" ตรงกับ "เท่าไรราคา" ภาษาถิ่นอีสานใช้ "ราคาเท่าใด" เป็นต้น ความสับสนนี้จะเกิดตลอดเวลาที่เด็กยังสื่อสารภาษาทั้งสองไม่ได้คือเท่าที่ต้องการ ดังนั้นจึงเป็นการยากมากเพราะเหมือนการรวมเอาภาษาสองภาษาเข้าด้วยกัน ในคานจิตวิทยาเขาจะมีปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการปรับตัวมากกว่าเด็กที่พูดภาษาเดียว อาจจะรู้สึกหงุดหงิดและไม่ปลอดภัย การปรับตัวทางอารมณ์และสังคมจะมีปัญหามากกว่าทางวิชาการ เช่น เด็กกลัวว่าพูดออกมาแล้วจะถูกหัวเราะเยาะเป็นที่รำคาญของเพื่อนๆ รู้สึกอับอายเพื่อน ๆ จนไม่กล้าพูดกับใคร และเป็นเด็กเก็บตัว บางครั้งเด็กจะรู้สึกดีขึ้นหากได้อยู่ในภาวะที่มีคนอื่นซึ่งมีปัญหาคลายคลึงกับตน ถ้าอาการเหล่านี้แก้ไขไม่ได้จะกลายเป็นปมคอยและเกิดทัศนคติไม่ดีต่อภาษาในที่สุด

เราอาจสังเกตเด็กกลุ่มสองภาษา ไต่จากจำนวนที่เขาใช้ ความสำคัญระหว่างภาษานั้น ๆ ความสำคัญและการใช้ภาษาทั้งสองภาษาในสังคมนั้นความสามารถเฉพาะตัวของเด็ก นักวิชาการต่าง ๆ มักจะเน้นความสนใจในแง่ต่าง ๆ กัน เช่น นักจิตวิทยาถือว่ามีความสำคัญทางสมอง (I.Q.) นักสังคมวิทยาถือว่ามีความสำคัญทางการขัดแย้งทางวัฒนธรรมนักการศึกษาถือว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาคั้งนั้นการเรียนการสอนจึงควรเน้นในเรื่องความเข้าใจ พัฒนาความจำโดยการเน้นภาษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้วิธีสุกที่มีใช้การพูดช่วยสร้างสังคมกับปัญญา ความคล่องแคล่วรวดเร็ว สมิทรา อังวัฒนกุล (2523:5) กล่าวว่า "เด็กจะเรียนรู้ภาษาไต่เร็วแต่ก็ลืมเร็ว แต่สิ่งที่สอนนั้นเกี่ยวข้องกับชีวิตของเขาเองในชุมชนนั้น ๆ จะช่วยให้เขาไต่ฝึกหัดใช้ด้วยตนเองและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ทั้งนี้อาจจะมี "Interference" คือ การแทรกเสียง ศัพท์ และรูปประโยคของภาษาหนึ่งไปใช้อีกภาษาหนึ่งในภาษาถิ่นก็เป็นไต่เช่นกัน"

สถานการณ์ในสังคมมักจะเป็นตัวกระตุ้นที่นำไปสู่ทัศนคติทั้งในแง่บวกและลบ เด็กที่พูดภาษาถิ่นสองภาษาที่มีตัวกระตุ้นที่ดีเช่น บิดา มารดา มีตำแหน่งเป็นที่ยอมรับของสังคมเด็กจะมีทัศนคติในทางบวก ในกรณีที่ตรงกันข้ามเด็กไม่เห็นความจำเป็น

ของการพูดภาษาที่ สองในสังคมนั้นก็ไม่อยากใช้ภาษานั้นด้วย เด็กจะต้องมีทัศนคติในทางลบกับภาษานั้น ข้อสังเกตนี้จึงน่า เป็นอุทาหรณ์ได้อีกแง่หนึ่งของอิทธิพลทางภาษา

ค. นักเรียนกลุ่มที่พูดได้หนึ่งภาษา (Monolingualism) ภาษาถิ่นที่เด็กพูดได้ ได้แก่ ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาเขมร ภาษาส่วย ภาษาเยอ เป็นต้น เด็กจะเรียนภาษาถิ่นเหล่านี้ได้เป็นภาษาแรกและถือว่าเป็นภาษาแม่ของเขา

กาแทนบาย (Gatenby 1960:14-16) สรุปวิธีการเรียนภาษาแม่ดังนี้

1. เด็กเรียนควบการฟัง ไม่ใช่พูดจากสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียง
2. เด็กเห็นความหมายของคำทุกคำ เพราะใช้คู่กันจริง
3. เรียนทุกคำควบประสมการณตรง
4. เรียนคำแต่ละคำในหมู่คำอื่น เช่น กินข้าว เคี้ยวค๋อยดิน ยังกินไม้ค๋อยดินนมแล้ว เราจะไม่ค๋อยินคำ "กิน" ลอย ๆ ในภาษาพูด
5. ถ้าพูดผิดเด็กจะค๋อยรับคำทวงคังจากคนข้าง เคียง เสมอ
6. ขณะทีเรียนจะมีครูและอุปักรณอยู่ล้อมรอบตัวและไม่มีวันหยุด
- จ. มีการทบทวนซ้ำแล้วซ้ำอีก จนไมมีความจำเป็นที่ต้องใช้ความพยายามจดจำคำศัพท์และแบบสร้าง

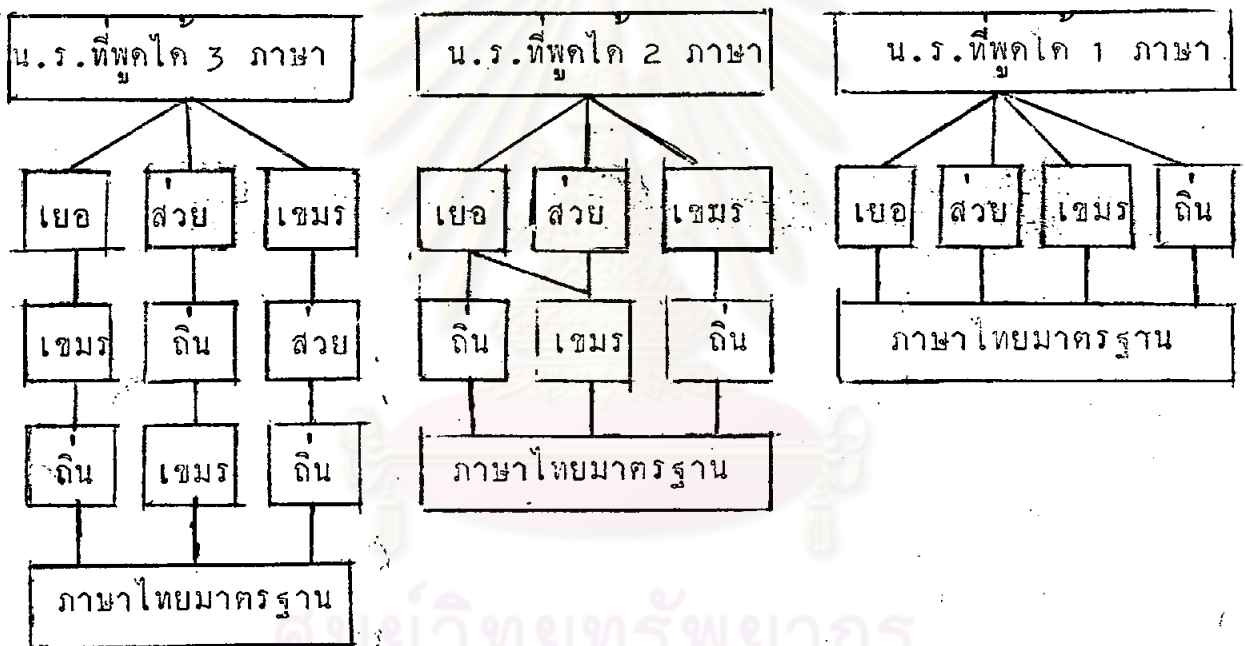
ข. กระบวนการเรียนมีรูปแบบแปลก ๆ น่าสนใจ และเราเรียนพูดไม่ใช่เรียนสัญลักษณ์

เด็กกลุ่มนี้จะอยู่ในชุมชนขนาดใหญ่ หรือถิ่นที่เป็นแหล่งกลางในการติดต่อสื่อสารหรือการคมนาคม เช่น ตลาด เขตเทศบาล แหล่งสุขาภิบาล สถานีขนส่ง ศูนย์การค้า ศูนย์รวมสถานที่ราชการ สถานศึกษา เป็นต้น เด็กอาจมีความรู้สึกว่าเขาได้เรียนรูภาษาที่มีความจำเป็นต้องใช้ติดต่อสื่อสารเพียงพอแล้ว เขามีความพร้อมที่จะสื่อสารกับผู้อื่นได้ก็จนกว่าเขาจะเข้าโรงเรียน ภาษาถิ่นที่มีภาษาประจำคมกว้างขวางออกในเขตการศึกษา ๑๑ คือ ภาษาถิ่นอีสาน และ ภาษาเขมร ไม่ปรากฏว่าชุมชนที่ขยายและพัฒนาแล้วติดต่อกันด้วยภาษาส่วย หรือภาษาเยอ อย่างไรก็ตามเมื่อนักเรียนเข้าโรงเรียนครั้งแรกทุกคนจะต้องเรียนรูภาษาไทยมาตรฐานพร้อม ๆ กันโดยมีภูมิลัษ คือ ภาษาถิ่นที่เท่ากัน คือ หนึ่งภาษาจึงไม่ถือว่านักเรียนกลุ่มนี้เป็น (Bilingualism) ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน เช่น นักเรียนที่พูดภาษาถิ่นอีสานจะมีความคล้ายคลึงกับภาษามาตรฐาน มีความโน้มเอียงที่จะ

เป็นภาษามาตรฐานได้ (Dedialectalization) จึงถือว่าพูดภาษาถิ่นได้เพียงภาษาเดียว ส่วนนักเรียนที่พูดภาษาเขมร ส่วย เยอ ในย่านชุมชนนั้นถ้อยคำในภาษาก็เปลี่ยนแปลงมาจนเกือบจะใกล้เคียงภาษาถิ่นอีสานถึงรอยละหาสิบนักเรียนจึงไม่มีความลำบากในการเรียนภาษามาตรฐานเหมือนกับเด็กกลุ่ม สามภาษา และสองภาษา

สภาพแวดล้อมทางภาษาของเด็กในเขตการศึกษา 11 พอจะแสดงให้เห็นลำดับขั้นตอนของการได้ภาษาที่หนึ่ง ที่สอง และที่สาม ดังโครงสร้างข้างล่างนี้

ตารางแสดงโครงสร้างการเรียนรู้ภาษาในเขตการศึกษา 11

สภาพแวดล้อมทางภาษาทั่วไปในอค์ที่มีผลต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นอกจากภาษาถิ่นต่าง ๆ ที่เด็กพูดได้แล้ว สภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยให้การเรียนรู้อาษาไทยสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น เช่น การได้เล่นเครื่องเล่น ใคเล่นกับเพื่อน ใคอ่านหนังสือและวารสาร ใคฟังและชมโศคทัศน์อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการไปทัศนศึกษาซึ่งเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู และสุนทรียารมณ์ได้เป็นอย่างดี แต่ตารางกายมีอวัยวะบางอย่างผิดปกติไปมากบางนอยบาง สภาพจิตใจไม่เข้มแข็งซึ่งไม่มั่นใจก็ย่อมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้อาษาได้

ถึงแม้ว่าบางรายรักษาหายแล้วแต่ในขณะที่กำลังรับการบำบัดนั้นก็ทำให้ขาดการ เรียนรู้ไปอีกช่วงหนึ่ง ดังนั้นจึงจัดสภาพแวดล้อมเหล่านี้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทมีแต่กำเนิด และประเภทสร้างเสริมให้ดีขึ้น

ก. ประเภทมีมาแต่กำเนิด ไคแก เพศ ลำดับที่ของบุตร อวัยวะที่ใช้พูดหรือฟังผิดปกติ เป็นต้น

ก.1. เพศ มัสเสน (Mussen, Conger and Kagan 1969:310)

"กล่าวว่เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็วที่สุด" สตรียา- ประภัสสร - นิยมธรรม (2519:52) ให้ข้อสังเกตว่า "เริ่มมีความแตกต่างระหว่างเพศชัดเจน เมื่อเด็กอายุประมาณ 2 ขวบ เด็กชายจะพูดได้ช้ากว่าประโยคสั้นกว่าไวยากรณ์มากกว่า การออกเสียง และความเข้าใจศัพท์น้อยกว่าเด็กหญิงวัยเดียวกัน และจะปรากฏชัดยิ่งขึ้นเมื่อเด็กโตขึ้น" สาเหตุมาจากเด็กชายมีอารมณ์แปรปรวนขาดความอบอุ่น เพราะบิดาออกทำงานนอกบ้าน เด็กชายไม่มีโอกาสเลียนแบบได้ ในขณะที่เด็กหญิงมีโอกาสเลียนแบบแม่ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีอารมณ์มั่นคงซึ่งเป็นรากฐานที่ดีของการพูดที่มีประสิทธิภาพ แอทกินสัน (อ้างถึงในศรี เรือน แก้ว- กังวาล 2519:129) ก็เชื่อว่า "เด็กหญิงเป็นคังมันเพราะส่วนมากผู้เลี้ยงดูเป็นผู้หญิง เพื่อพิสูจน์ว่าถาดูสอนไม่ใช่บุคคลที่มีเพศเป็นเครื่องชวนให้อาอย่างแล้วจะใดนลอย่างไร จึงทดลองสอบภาต่างประเทศแก่เด็กชาย-หญิงโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ปรากฏว่าเด็กชายเรียนไคดีกว่าเด็กหญิง"

ก.2. ลำดับที่ของบุตร หรือตำแหน่งของเด็กในครอบครัว

(Order of Birth) สุชา จันทรเอม และ สุรางค์ จันทรเอม (2517: 230-231) ยึดตามแนวของพรอยด์ที่ว่า ตำแหน่งหรือลำดับที่เกิดในครอบครัว จะมีความสำคัญต่อเด็กมากเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

ก.2.1. เด็กที่เป็นลูกคนโต (The oldest child) มักจะไค

รับความอบอุ่นจากพ่อแม่อย่างเต็มที่จึงมักมีสติปัญญาสูงและมีความก้าวหน้ามากกว่าคนหลัง ๆ มักจะพบเด็กที่มีอัจฉริยะในกลุ่มนี้ด้วย บิดา มารดา ปรคบประหม่มาก เป็นพิเศษ เด็กพบแต่ความสุขจึงปรับตัวยาก ขาดความเชื่อมั่นในตัวเองต่อการกระทำผิดพลาดเล็กน้อยถึงต่อการถูกตำหนิ อารมณ์หวั่นไหวง่าย บางทีอาจเนื่องมาจากการเลี้ยงดูยังไม่ดีพอ การให้นมไม่เท่าที่ควร จะทำให้ลูกคนโตเจ็บป่วยบ่อยไครับอันตรายมากกว่าลูกคนหลัง ๆ การที่ไคไคได้รับประสบการณ์ที่เข้มข้นมาก่อนทำให้เห็นแก่ตัว และไครงายกว่าลูกคนต่อมา

ก.2.2. เด็กที่เป็นลูกคนกลาง (The middle Child) "หมายถึง ลูกคนกลางที่มีพี่และน้อง นับตั้งแต่ลูกคนที่สองถึงคนรองสุดท้าย" (สมศักดิ์ วิจิตร-2522:6) เด็กกลุ่มนี้มักจะไม่ค่อยถูกตามใจ พ่อแม่เข้าใจบทบาทของคนในการเลี้ยงดูมากขึ้น เด็กมักจะทำกิจกรรมต่าง ๆ แข่งกับพี่ แต่จะรู้สึกว่ามีพี่ ๆ ไม่ไต่ มีความเชื่อว่าลูกคนที่สองที่เป็นชายมักจะมีสติปัญญาดีกว่าลูกคนแรกที่เป็นหญิง ส่วนลูกคนกลางลำดับถัดไปมักจะถูกลืม (Wednesday Child) โดยมักจะเป็นคนที่อ่อน วานอนสง่างาย

ก.2.3. เด็กที่เป็นลูกคนสุดท้าย (The youngest Child) หมายถึง ลูกคนเล็กสุดของครอบครัว ลูกคนสุดท้ายมีโอกาสเลียนแบบจากพี่ ๆ และพ่อแม่มากที่สุด มีอุปนิสัยเป็นเด็กเล็กเสมอ เพราะมีผู้ใหญ่เอาใจใส่มากและคอยช่วยทำทุกสิ่งทุกอย่าง เสมอจึงทำอะไรไม่ค่อยเป็น อีกแง่หนึ่งพี่ ๆ มักจะทำหน้าที่แทนพ่อ คุณาวากลาवलูกคนสุดท้าย นอกจากนี้ของใช้ของเล่นเกา ๆ ของพี่ ๆ มักจะโอนให้ลูกคนนี้ เด็กอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพี่ ๆ และพ่อแม่ใด ในแง่จิตวิทยาเชื่อว่าเด็กจะพูดภาษาใดก็คิดว่าลูกคนกลางและอาจจะเทียบเท่าลูกคนโตหรือมากกว่า เหตุผลคือลูกคนโตพ่อแม่ยังไม่เข้าใจลูกดี พอการพัฒนาทางภาษาของเด็กจึงมีอุปสรรค แต่ลูกคนสุดท้ายพ่อแม่มีประสบการณ์มากแล้วอุปสรรคต่าง ๆ จึงน้อยลง

ก.2.4. ลูกคนเดียว (Oneliness or The Single Child) เด็กที่โตเป็นลูกคนเดียว หรือ ลูกโตนมักจะมีนิสัยคล้ายทั้งหญิงและชาย คือ ชอบเอาแต่ใจตนเอง คือรัก ชอบต่อต้านสังคม มีความรู้สึกไว ใจน้อย เป็นคนเจ้าอารมณ์ต้องฟังพ่อแม่ตลอดเวลา ฮอลล์ (Hall) อ้างจาก สุชา-สุรางค์ จันทร์เอม (2517:234) "กล่าวว่าการเป็นลูกคนเดียวเหมือนกับว่ามีโรคประจำตัว เพราะเด็กไม่สามารถปรับตัวได้คือเหมือนเด็กที่มีพี่น้องหลายคนในบ้านหรือในครอบครัวเดียวกัน" มีบางคนเชื่อว่าพฤติกรรมของลูกโตนจะหายไปเมื่อเข้าโรงเรียนและจะปรับตัวได้สำเร็จเด็กไม่มีอารมณ์เฉยหรืออิจฉาเพราะไม่มีคู่แข่ง ทางด้านภาษาเด็กจะเรียนรู้ได้เร็วกว่าเด็กอื่น เพราะภาษาที่ใหญ่โตใช้เป็นภาษาที่ถูกต้องทั้งสิ้น เด็กจึงไม่มีโอกาสจำภาษาผิดหรือไม่ชัดเจน เช่นครอบครัวที่มีเด็กหลายวัย

ก.2.5. ลูกฝาแฝด (Twins Child) เด็กฝาแฝด 2 คน และ 3 คนไม่ว่าจะเป็นลำดับที่เท่าไรก็ตาม "มักจะมีเวลาช้าในด้านการพัฒนาทางภาษา

ภาษาเมื่อเทียบกับเด็กที่มีพื้นองแบบธรรมดา โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็กตอนต้น ทั้งนี้เพราะสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ของเด็ก คือบ้าน มีการเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่ ไม่กระตือรือร้นที่จะหัดพูดเพื่อให้อื่นเข้าใจจุดประสงค์ของตน" (ศรียา - ประภัสสรนิมิตธรรม- 2519:54) ลูกแฝดจะมีสภาพแวดล้อมทางภาษาต่างจากเด็กอื่น ๆ เพราะว่าเขาจะมีเด็กในวัยเดียวกันเป็นแบบ บางท่านถึงกับกล่าวว่าลูกแฝดมีรหัสลับในการสื่อสารซึ่งกันและกัน เช่นการชอบหรือไม่ชอบสิ่งของเหมือนกัน การเจ็บป่วยพร้อมกัน หิวพร้อมกัน เป็นต้น "ถ้ามีการแยกเด็กฝาแฝดไปเลี้ยงคุณละสถานที่ พัฒนาทางภาษาจะดีขึ้นเพราะการใกล้ชิดสภาพแวดล้อมใหม่ซึ่งมีผู้สอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อม มากกว่านั่นเอง" (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2524:87)

ก.3. อวัยวะที่ไขพูดหรือฟังผิดปกติ หมายถึงข้อบกพร่องทางการพูดที่มีสาเหตุมาจากร่างกาย มักเกิดในวัยเด็กถึงแม้จะมีสาเหตุมาจากร่างกาย มักเกิดในวัยเด็กถึงแม้จะมีเปอรเซนต์น้อย แต่ก็เป็นการพบเห็นอยู่เสมอ

สำหรับเด็กในประเทศไทย จากข้อมูลที่ได้รับจากคลินิกแก้ไขการพูดที่โรงพยาบาลรามาริบัติ ซึ่งสำรวจระหว่าง เดือนพฤษภาคม 2512 ถึง เดือนเมษายน 2518 จำนวนร้อยละของความผิดปกติทางการพูดมีดังนี้:

การเปล่งเสียง (Articulation)	32.79 %
การติดอ่าง (Stuttering)	19.44 %
ความผิดปกติทางเสียง (Voice disorders)	10.49 %
เนื่องจากเพดานโหว่ (Cleft palatee)	6.19 %
เนื่องจากผิดปกติทางสมอง	15.07 %
เนื่องจากสูญเสียการได้ยิน (Hearing loss)	13.67 %
อื่น ๆ	2.0 %

ก.3.1. การพูดติดอ่าง (Stuttering or Stammering)

เกิดจากการผิดปกติในระบบการพูดทำให้ไม่สามารถพูดไหลลื่นพอ มีลักษณะอาการ อ้ออืดพูดซ้ำพยางค์ ซ้ำเสียง หรือซ้ำคำ จะเกิดเมื่ออายุประมาณ 2-3 ขวบ หรือมีฉะนั้นก็เกิดอาการผิดปกติในระบบทำงานของกลไกการออกเสียง มักจะเกิดขึ้นเมื่อสภาพแวดล้อมทำให้เด็กวิตกกังวลเกี่ยวกับการพูดของตน มักจะเกิดกับเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง (ศรีเรือน แก้วกังวาล 2519:125) สรุปอาการประเภทติดอ่าง

"เช่น Cluttering คือ พูดเร็วรัวจนฟังไม่ชัดเจน Rhythm Disorders คือ จังหวะการพูดผิดปกติ" เช่น ซา-ซา-เร็ว - เร็ว - เร็ว - ซา - ซา เป็นต้น สาเหตุของการพูดผิดปกติอาจจะมีอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้ คือการขาดความถี่ภาวะทางจิตไม่มั่นใจในตัวเองการควบคุมรับอารมณ์หรือระวางอารมณ์ไม่ได้คือเท่าที่ควร ตำรากล่าวเร็วกว่าพูด (กรณีนี้ถ้าไม่คิดอย่างก็จะเร็วรัวไปเลย) การควบคุมเสียงสูงต่ำมากเกินไป สิ้นใจสั้น ๆ ล้อเลียนจนประหม่า มีความสงสัยในทุกสถานการณ์

อาการผิดปกติในเด็กบางคนอาจจะหายไปได้ ถ้าอาการรวมอย่างใดอย่างหนึ่งที่กล่าวมาแล้วหายไป แต่ยังมีเด็กบางคนที่มีอาการอยู่ ซึ่งอาจมีผลต่อการพัฒนาการทางภาษาของเด็กเหล่านั้นได้ การแก้ไขการผิดปกติทำได้โดยการบำบัดทางจิตวิทยา เช่น คลินิกในโรงพยาบาลวชิราวุฒิ เป็นต้น

ก.3.2. พูดช้าจนบิคามาราคาคือเป็นใบ้ (Delayed Speech)

คือ เมื่อมีวัยที่จะเริ่มพูดหรือหัดพูดแล้วก็ยังไม่พบพัฒนาการนั้น ทำให้บิคามาราคาคิดใจคิดว่าเด็กจะเป็นใบ้หรือหูพิการไม่ได้ยินเสียงอะไรเลยและพูดไม่ได้เลย เลน-เนอเบอร์ก (Lenneberg 1969:164) "กล่าวว่าปกติเด็กเล็กอายุขวบครึ่งจะใช้คำได้ประมาณ 3-50 คำและเมื่ออายุได้ 3 ปี เด็กจะสามารถพูดคำที่ต่างกันได้ถึงประมาณ 1,000 คำดังนั้นเด็กคนใดที่มีอายุมากกว่า 3 ขวบแล้วยังไม่พูดหรือพูดได้ 2-3 คำ หรือบิคมแลชพยักหน้าแทนคำพูดก็จะต้องถือว่าบกพร่องทางภาษา

(Language Disorders)" บิคามาราคาบางคนเห็นว่าเด็กเริ่มพูดช้าเพราะเด็กไม่มีความจำเป็นที่พูดเพราะมีคนพูดแทน อธิบายเสร็จเด็กเพียงแคพยักหน้าก็สื่อสารครบถ้วนแล้ว กรณีนี้เมื่อเด็กพูดได้แล้วความผิดปกติก็จะหายไป

ก.3.3. พูดเหมือนลิ้นคับปาก เพราะเด็กบังคับอวัยวะต่าง ๆ ในปากได้ไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้การเปลี่ยนเสียงที่ได้ยินมานั้นถ่ายทอดออกมาไม่ตรงกัน

"เช่นเสียงเสียดแทรก คำควบกล้ำ ออกเสียง "ส" เป็น "ผ" เช่น เกษม-กะแปม กลุ่มนี้จึงจัดอยู่ในกลุ่มพูดไม่ชัดเจน (Articulatory Disorders) อาการเหล่านี้บางคนก็จะหายแต่บางคนก็ยังมีอาการอยู่จนถึงวัยรุ่น" (สมศักดิ์ วิจิตร 2522:7)

ก.3.4. พูดโดยพยักหน้าขณะคนตัวเดียวตลอด เช่น "หนูหัวขาว" เป็น "อู้อิวาว" "สาวขอนแก่น" เป็น "อ้าวออนแอน" เป็นต้น ลักษณะอาการไม่มีส่วนใดผิดปกติ

จากการวัดตรวจด้วยสายตา ร่างกายก็ มักจะพบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง เมื่อพัฒนาการทางร่างกายมากขึ้นอาการจะหายไปเกือบหมด อาจจะมีการพูดคำควบกล้ำไม่ชัดหรือไม่มีการพูดควบกล้ำเลย

อาการเกี่ยวกับการพูดที่ยกมากล่าว ณ ที่นี้เฉพาะอาการพูดผิดปกติของเด็กปกติเท่านั้น เพราะเด็กที่มีความพิการ เช่น เพดานโหว่ ปากแหว่ง อัมพาต บางส่วนมีจำนวนน้อยในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนภูมิภาคจึงไม่น่าจะเป็นปัญหา เทียบอาการพูดผิดปกติแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว

ก.3.5. หูฟังเสียงไคไม่ชัดเจนแบ่งออกเป็น ประเภทหูตึง และประเภทหูหนวก ประมวลุ คิคคินสัน (2524:82) กล่าวว่า "อาการเกี่ยวกับหูอาจเกิดหลังคลอดเช่น เด็กมีขี้หูอุดตันทำให้ไม่ไคยินเสียงไค ๆ เกิดไขสูง เมื่อเป็นเด็กเล็กเคยเป็นหัดคางทูม เยื่อหุ้มสมองอักเสบ เยื่อหุ้มไขสันหลังอักเสบ วัณโรคที่ไขสันหลังสามโรคสุดท้ายร้ายแรงมากอาจทำให้หูพิการตลอดชีวิต" แต่ปัจจุบันมีวัคซีนป้องกันแล้ว เมื่อมีอาการแล้วจะจับบุคคลไคว่าเป็นเพียงหูตึงหรือหูหนวก คั้งที่คนทั่ว ๆ ไปเข้าใจก็คือ ผู้ที่มีการฟังไม่ปกติไคเป็นมากคือ ไม่ไคยินเลยก็จัดเขาประเภทหูหนวก แต่ไคยังไคยินบาง หากผู้พูดคั้ง ๆ ก็จัดเป็นประเภทหูตึง

ศรียา - ประภัสสร นิยมธรรม (2519:89) "กล่าวว่าทางคานโสควิทยา (Audiology) ยึดเอาการคอบสนองคอบเสียงบริสุทธิ์ (Pure tone) เป็นหลัก ถ้าพวกหูตึงมากจะคอบสนองเสียงบริสุทธิ์ 85-290 เดซิเบล พวกหูหนวกจะคอบสนองเสียงบริสุทธิ์ในระดับ 90-110 เดซิเบล และอาจไม่คอบสนองเลยสำหรับเด็กที่มีอาการคั้งกล่าวก่อนที่นะเรียนรูภาษาพูด" (Prelingual) การช่วยเหลือเป็นเรื่องลำบากมาก เพราะพัฒนาการจะล่าช้าและการพูดคอบกวาคคนปกติ

อีกประเภทหนึ่งที่มีอาการหูฟังเสียงไม่ชัดเจนที่เกิดจากอุบัติเหตุทำให้หูไครับความกระทบกระเทือนจนการรับฟังเสื่อมไป "อาการลมออกหู (Tinnitus) อาการ ตินในทสนี้จะเกิดมีเสียงคั้งอยู่ในหูอาจจิบ จนรบกวนการทำงานไม่มีสมาธิ อาจเกิดจากขี้หูอุดตัน เนื้องอกอักเสบตีบโสคประสาทหูส่วนกลางอักเสบ กระจกหูรูปโกลนแข็งที่ไคชยาจำพวกควินิน แอสไคพริน กระจก "มัยซิน" และยาระงับประสาท (ประมวลุ คิคคินสัน 2524:86) กลุ่มนี้จะมีความบกพร่องทางการไคยินที่เกิดในภายหลังจากที่พูดไคแล้ว (Adventiously deaf) ปัญหาคือท้ออย่างไรจะไคให้บุคคลเหล่านี้ค้งออกเสียงชัดเจนและเข้าใจภาษาของคนอื่นไคมากที่สุด และคี้ที่สุด แม้จะ

อยู่ในสถานภาพที่สมรรถภาพในการฟังเสื่อมไป

ก.3.6. โรคหน้าหนวกเรื้อรัง มีอาการมาจากหูอักเสบในเด็กหรือผู้ใหญ่ เมื่อเป็นหน้าหนวกควรรักษาในทันที ถ้าปล่อยไว้นานจะลุกลามถึงเยื่อหูและหูส่วนกลาง จนอาจกลายเป็นคนหูหนวกถาวร "หูอักเสบอันเนื่องมาจากเป็นหวัด สั้่นำมูกไม่ถูกวิธี และหูควยของแข็ง ปล่อยให้หูชุกแห้งหรือยุบนาน ๆ ซึ่หูผิดปกติออกมา อุดตันและกักเยื่อหู เล่นน้ำและค่าน้ำซึ่งมีเชื้อโรคโดยมิได้ป้องกันหู ชอบแคะหูเล่น เป็นงานอภิเรก" (ประมวญ คิคคินสัน 2524:86) การตรวจสอบควรเป็นเรื่องของผู้เชี่ยวชาญที่เรียกว่า T.M.E ย่อมาจาก Throat (คอ) Nose (นาสิก) Ear (โสต) แต่ครูและผู้ไกลชิดควรสังเกตุไ้จากการที่เด็กจ้องปากเวลาครูปู่มากกว่าปกติ คอขบไม่ตรงคำถามผลการเรียนลดโดยไม่ทราบสาเหตุ ทำคิ่ขมวดเพราะเงื่ยหูฟัง ถ้าอาการยังมีน้อยและรีบรักษาอาจหายขาดได้ สุนทร อินทรเสน (2523:256)

"ให้คำอธิบายเกี่ยวกับโรคหน้าหนวกว่ามักจะตรวจพบเสมอในเด็กทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะตามต่างจังหวัด" มีข้อนาสังเกตุว่าทำไมโรคนี้จึงมักเกิดกับเด็กต่างจังหวัด

ข. ประเภทสร้างเสริมให้มีขึ้น ไ้แก่ การเล่นเครื่องเล่น การฟัง นิทานการ เล่นกับเพื่อน การชมและฟังโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการไปทัศนศึกษาเท่าที่โอกาสจะอำนวย อาจกล่าวไ้ว่าสภาพแวดล้อมเหล่านี้บิ่สามารถตามอุปการอง เป็นผู้มีส่วนสร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก โดยการจูงใจหรือไม่จูงใจตามสถานการณ์แต่นักวิชาการก็ชี้ให้เห็นว่าทำให้พัฒนาการทางภาษาของเด็กดีขึ้นได้

เพียเจท์ (Piaget, 1962: 51) ให้อธิบายสังเกตุว่า "เด็ก 4-7 ขวบจะพัฒนาการเล่นมาถึงขั้นใช้สัญลักษณ์ซึ่งเกิดจาก ความคิดค่านึง ความคิดค่านึง และความคิดเห็นจะลดลง เมื่อเด็กปรับตัวเข้ากับธรรมชาติไ้ ในช่วงตอนปลายของขั้นการเล่นที่ใช้สัญลักษณ์" คือเล่นเลียนแบบความเป็นจริงตามสิ่งแวดล้อม สร้างเรื่องและความมีระเบียบในการเล่น

พัฒนาการทางการเล่นจะทำให้พัฒนาการทางภาษาดีขึ้น เลิฟวิงเจอร์ (Lovinger 1974 : 11) วิจัย "พบว่าปริมาณและความซับซ้อนของภาษาที่เด็กใช้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับลำดับขั้นพัฒนาการทางการเล่นของเด็ก โดยใช้กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองที่ไ้ได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการเล่น (play tutoring)"

และอบ ไปชะกฤษณะ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และศิวัะพร

สกนธพงศ์เมธา (2522:101) ได้วิจัยการละเล่นของเด็กไทยภาคกลาง พบว่ามีคุณค่าทางภาษาทั้งนี้ บทร้องประกอบการเล่นมีคุณค่าทั้งด้านวรรณศิลป์และการสื่อสาร และเสนอแนะว่าควรมีการฟื้นฟูการเล่นของเด็กไทยสมัยก่อน ปรับปรุงการเล่นให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบันและระดับชั้นเรียนควย

อาไพ สุจริตกุล และคณะ (2524:25) ได้ขอเสนอแนะในการพัฒนาการเล่นของเด็ก เพื่อเสริมสภาพแวดล้อมทางภาษาของเด็กดังนี้คือ

1. ให้เด็กได้เล่นอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่พร้อม และส่งเสริมการเล่นอย่างเป็นอิสระ
2. ไม่ควรคาดหวังว่าเด็กจะเล่นได้ดีในกลุ่มที่มากกว่า 2 คนขึ้นไป
3. ควรเพียรแควช่วยกระตุ้นและแนะนำแต่ไม่คิดการเล่นให้แก่เด็ก
4. ส่งเสริมการเล่นให้ตรงกับควสนใจและลำดับขั้นพัฒนาการเล่นของเด็ก

เศรียา - ประภัสสร นิยมธรรม (2519:52) ได้สรุปเกี่ยวกับการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมทางภาษาที่ดี "คือจำนวนหนังสือที่เด็กได้พบเห็น โอกาสที่จะได้มีเครื่องเล่น จำนวนชั่วโมงที่เด็กได้อ่านหรือได้ฟังนิทาน เรื่องเล่า จำนวนผู้ใหญ่ที่มาติดต่อสัมพันธ์กับเด็ก จำนวนเพื่อนเล่นของเด็ก โอกาสที่เด็กได้ติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่จะพัฒนาภาษาได้ดีกว่าเด็กที่อยู่กับเพื่อน ๆ"

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2519:127) ได้ให้ความเห็นว่า "ลูกที่พ่อแม่เปิดโอกาสให้เล่นกับเด็กอื่นจะได้ใช้ความสามารถทางภาษาโดยการแสดงออก ได้รับภาษาใหม่จากเพื่อน สื่อมวลชน ประเภทโทรทัศน์ เด็กจะเลียนเสียงและศัพท์จากภาษาที่ได้ยินและคิดใจเพราะมีเรื่องและรูปชวนดู วิทญุสำคัญรองลงไปเพราะมีแต่เสียง "นอกจากนี้แล้วแมคคาร์ธีย์ (Mecarthy , 1954 : 492) กล่าวว่า "การที่เด็กมีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวไปกับครอบครัวก็จะช่วยกระตุ้นการพัฒนาการทางภาษาของเด็กควย"

ฉลวย ชีวภิกขการ และคณะ(2518) สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชนในไทย หาประเภท คือ

วิทญุมีข่าวและสาระทั่วไป รอยละ 20-25 ความรู้การศึกษาศึกษาและวัฒนธรรม รอยละ 13+27 โทรทัศน์มีข่าวและสาระทั่วไป รอยละ 12-17 ความรู้การศึกษาศึกษาและวัฒนธรรม รอยละ 12-30 วารสารมีข่าวและสาระทั่วไป รอยละ 25 ความรู้การศึกษาศึกษาและวัฒนธรรม รอยละ 25 หนังสือ

พิมพ์รายวันมีข่าวและสาระทั่วไปร้อยละ 50 ความรู้การศึกษาและวัฒนธรรมร้อยละ 25 นอกจากนี้ยังพบว่า วิทยุเป็นสื่อที่สำคัญมากที่สุดรองลงมาคือแก๊สโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวารสาร

มล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2515:111) กล่าวว่า "สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีผลทางภาษา เด็กโตฟังการใช้ภาษาอย่างไร ก็ใช้ตามภาษาที่โตฟังมา" ไพบูลย์ ลิ้มมณี (2518) ได้สำรวจความต้องการรายการโทรทัศน์สำหรับการศึกษาประชาชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ "พบว่าประชาชนต้องการให้เพิ่มรายการความรู้ สารคดี บันเทิง และข่าวใหม่ประชาชนมีวิทยุร้อยละ 70 แต่เข้าถึงประชาชนโครองจากหนังสือพิมพ์" ศิวพร สุพรรณพงศ์เนา (2521) ได้วิเคราะห์บทบาทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อการใช้ภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพฯพบว่า "การใช้ภาษาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทในการส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน"

สรุปเรื่องสภาพแวดล้อมทางภาษาและอิทธิพลซึ่งมีต่อเด็กนักเรียนที่อยู่ท่ามกลางสภาพและอิทธิพลนั้น ในด้านบุคลิกภาพก็คือ สมรรถนะในการเรียนรู้ที่ดี และสุขภาพพลอคนอายุของเด็กในแต่ละกลุ่มภาษาย่อมเป็นไปตามอิทธิพลนั้น จนกระทั่งเด็กเหล่านี้มารวมที่โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนทุกคนก็จะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางภาษาใหม่ของโรงเรียนใหม่ ทักษะที่ดีที่มีต่อการเรียนการสอนก็ย่อมจะคิดตามมาจากการปรับตัวของเด็กด้วย ในที่นี้จะกล่าวถึงทักษะที่ดีที่มีผลต่อการเรียนการสอนภาษาไทยโดยเฉพาะ

ธรรมชาติของวัยรุ่นกับทัศนคติ ในการเรียนการสอนภาษาไทย

เกโซ สวานานนท์ (2516:403) พูดถึงวัยรุ่นว่า "นับตั้งแต่เด็กหญิงชายที่อายุตั้งแต่ 10 หรือ 12 ปีขึ้นไป เริ่มรู้สึกว่สภาพร่างกายของตนเปลี่ยนแปลง เขาจะเริ่มสนใจเพศตรงข้าม เขาใจความต้องการทางอารมณ์ของตน เริ่มมีจินตนาการสูง และอยากทำตามความนึกเห็นของตนแต่เหนือสิ่งอื่นใดเขายังต้องการความรัก ความสนใจจากพ่อแม่ปกครอง" ประมวญ กิตตินันต์ (2520:129) "เชื่อว่าขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้น ถ้าวัยรุ่นคนใดมีความรักเป็นพื้นฐานจะมีทัศนคติที่ดีต่อโลก แต่ถ้าเขาเกิดความเกลียดชังอยู่ในใจเขาจะมี

ทัศนคติในทางลบและไม่ยอมรับความช่วยเหลือใด ๆ " ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520:9) กล่าวว่าทัศนคติ ก็คือ "ความคิดเห็นซึ่งถูกกระตุณด้วยอารมณ์มีบทบาท ในการช่วยให้เราปรับปรุงตนเอง ปองกันตัวเองและยังแสดงออกถึงค่านิยมต่าง ๆ ทั้งยังช่วยให้บุคคลอื่นเข้าใจโลกที่รอบตัวเรา โดยมีประสบการณ์เดิมเป็นตัวกำหนด ทัศนคติของแต่ละบุคคลอีกด้วย"

จรรยา สุวรรณทัต, กวงเคื่อน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจวบ-
ปัจจุบัน (2521: 28 - 30) สรุปความเป็นผู้นำและการปลุกฝังลักษณะความตอง-
การสัมฤทธิ์ผลของเยาวชนไทยนั้น ไคน่า "การที่บิดามารดาทำคนให้เด็กรู้สึกว่
คนใดรับความรักความไว้วางใจสนับสนุนให้ทั้งตนเองแต่ไม่เคร่งครัดจนเกินไป บิดา
ควรแสดงความเป็นมิตรกับบุตรชายไมก่ดขี่และห่างเหิน ส่วนมารดาตองแสดงความ
รักอย่งเปิดเผยให้เด็กเข้าใจง่าย ถ้าผู้ใหญ่ไม่ใช่อารมณ์จะทำให้เด็กมีวินัยทาง
สังคมดี"

ศรีสุภา จริยากุล (2525:40) "เด็กวัยนี้ร่างกายโตเจริญเติบโต
และพัฒนาการจากวัยเด็กจะเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นร่างกายและจิตใจตลอดจนอารมณ์ก็จะ
โตเปลี่ยนแปลงไปควย การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลต่อการเข้าสมาคมควย เพราะเขา
จะอายุที่ร่างกายเปลี่ยนแปลงไมก่ลาสมาคมกับคนแปลกหน้าจึงรวมกลุ่มอยู่เฉพาะ
พวกตน"

การใช้ภาษาของ เด็กวัยรุนมักจะเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มบ้างก็บอกว่าเป็น
ภาษาแสดง บ้างก็ว่าเป็นคำคะนอง เมื่อวัยรุนใช้คำพูดประเภทนี้ผู้ใหญ่ก็มักจะไม่พอ
ใจเพราะมีความคิดว่ทำให้ภาษาไทยวิบัติ เป็นคนนอกกริตนอกรอย จะมีใครบ้าง
ที่คิดว่เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของวัยรุน การแสดงสมรรถภาพทางปัญญานั้น
ถ้าได้รับการส่งเสริมในทางที่ดี ก็ยอมจะเป็นผลดีทั้งแก่ตัวของวัยรุนและสังคมที่ดี
ในอนาคต ครูสอนภาษาไทยจะตองเป็นบุคคลแรกในโรงเรียนที่จะกล่อมเกลากการ
ใช้ภาษาของวัยรุนนี้ไค โดยการให้ภาษาพูดและภาษาเขียนที่ดีและถูกตองแก่เด็ก
ถ้ามีคำพูดประเภทแสดงหรือคำคะนองจากนัก เรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ครูสอนตอง
พยายามชี้แจงให้เขารูกาละเทศะที่จะใช้ไคและควรแก้ไขทันทีว่ถ้าไมใช่ค่านั้นแล้ว
คำที่ถูกตองใชว่อย่างไร

สุนีย์ สันธุเกษะ (2523:40 - 41) "กลวิธีการสอนการใช้ภาษา
ในชั้นมัธยมศึกษาคอนคน ตองคำนึงถึงความรู้เดิม ความตองการ ความสนใจ

วัย ประสบการณ์และสภาพแวดล้อม ของนักเรียนคนอื่น" คงระลึกว่าเด็กคือผู้ที่มีการ
 ธรรมชาติการ เรียนรู้ในภาษาของตนอยู่แล้ว ครูควรหาวิธีดึงเอาความรู้ตามธรรมชาติ
 นั้น ๆ ออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจที่ขอบเขตเรียนใหม่มากที่สุด

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2522:44 - 51)
 กล่าวถึงวัยรุ่นนพอสรูปไควว่าเด็กวัยรุ่นจะมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ได้แก่ ใฝ่หา
 ร่างกายปัญหา นานักเรียนน่าสอนและเหมาะที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง
 เพราะสนใจใคร่เรียน ชอบไขเหตุผลสภาพอารมณ์นั้นแปรไค่กายจึงเกิดความ
 เครียด อยากให้กลุ่มยอมรับตน เพื่อเสริมพัฒนาการดังกล่าว ครูภาษาไทยต้อง
 พยายามเข้าใจนักเรียนควยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีชีวิตชีว
 บรรยากาศในการ เรียนจะดีขึ้นและประสิทธิภาพในการ เรียนการสอนภาษาไทยก็จะ
 ดีขึ้นควย

งานวิจัยในประเทศไทย

สำหรับวงการศึกษารื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางภาษาที่แตกต่างกัน
 ในประเทศไทยนั้นยังไม่กว้างขวางและแพร่หลายเท่าที่ควร ไค่มีผู้นสนใจศึกษาค้น
 คว้าวิจัยไว้อย่าง เช่นกันซึ่ง เป็นระดับเด็กเล็กเล็กมากกว่าระดับมัธยมศึกษา พอที่จะนำมา
 เกี่ยวข้องไค่ดังนี้

กองการวิจัย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2505:1 - 14)
 ไค่ทดสอบความรู้ภาษาไทยของนักเรียนในจังหวัดภูเก็ต ที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาระหว่างนักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย และเพื่อ
 เปรียบเทียบผลการทดสอบระหว่างนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีบุรีกับนักเรียนใน
 จังหวัดภูเก็ต พบว่าพัฒนาการทางภาษาไทยของนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชาย
 นักเรียน ในจังหวัดพระนครศรีบุรีมีลักษณะ เป็นเอกพันธ์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียน
 ในจังหวัดภูเก็ต แต่ยังไม่มืหลักฐานยืนยันว่านักเรียนที่ใช้ภาษากลางทั้งที่ บ้านและ
 ที่โรงเรียนจะเรียนภาษาไค่ดีกว่าหรือเหมือนกันกับนักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นที่บ้านและ
 ใช้ภาษากลางที่โรงเรียน นักเรียนชายมีลักษณะ เป็นวิวิธพันธ์มากกว่านักเรียนหญิง

ไชศรี วรวิฑูริธา (2507) เรื่องแบบวัดความพร้อมในการอ่าน โดย
 ใช้ตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนประชาบาล 10 แห่งจำนวน 1,272 คน กลุ่ม
 อายุ น้อย คือ 6 - 7.7 ปี กลุ่มอายุมาก คือ 7.8 - 12.9 ปี ปรากฏว่า

เด็กอายุมากมีความพร้อมในการอ่านภาษาไทยมากกว่า เด็กชายมีความพร้อมมากกว่าเด็กหญิง เด็กที่พูดจีนที่บ้านมีความพร้อมในการอ่านภาษาไทยมากกว่าเด็กที่พูดภาษาไทยที่บ้านในกลุ่มเด็กอายุน้อย แต่ในกลุ่มเด็กอายุมาก เด็กที่พูดไทยที่บ้านมีความพร้อมมากกว่าเด็กที่พูดจีนที่บ้าน รัตนา ศิริพานิช (2507) ไลททำการวิจัยเรื่องความเข้าใจในการฟังและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในกรุงเทพฯ เปรียบเทียบกับเด็กระดับเดียวกันของจังหวัดปัตตานี พบว่าเด็กที่มีความสามารถในการฟัง จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเขียนไทย เลขคณิต และอ่านไทย สูงอยู่ไ้ระดับ .67 ถึง .69 และที่น่าสนใจคือพบว่า ภาษาพูดทางบ้านมีความสัมพันธ์กับความสามารถทางการฟังของเด็ก กล่าวคือ เด็กที่พูดภาษาไทยที่บ้านซึ่งส่วนมากอยู่ที่กรุงเทพฯ มีความสามารถทางการฟังดีกว่าเด็กที่พูดภาษามลายูที่บ้านอย่างเห็นได้ชัดเจน

อารี บังสกุล (2514) ไลศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมบางประการที่อาจส่งผลต่อความสามารถในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2513 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและพระนครไชยระชากรคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (กำลังเรียนภาคเรียนที่ 1) ปีการศึกษา 2514 จำนวน 550 คน ครู 16 คน จากโรงเรียน 16 แห่ง เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบความสามารถในการฟัง อ่าน เขียนที่สร้างขึ้นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย (t - test) ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมบางประการ คือภาษาที่พูดเมื่ออยู่ที่บ้าน อาชีพของผู้อุปการะ โอกาสที่นักเรียนจะอ่านหนังสือฟังวิทยุและดูโทรทัศน์ คุณวุฒิของครูที่สอน ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยของครูที่สอนและจำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์ของครู มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำให้นักเรียนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความสามารถน้อยกว่านักเรียนในพระนครทั้งในด้าน การฟัง การอ่านและการเขียนอย่างมีสถิติ ที่ระดับ .01

ดวงเดือน ศวสครภัทร์ (2515) ไลศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบเด็กไทยเชื้อชาติไทย กับเด็กไทยเชื้อชาติจีน เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในการอ่าน การรับรู้ทางสายตาและแบบการคิดใช้เหตุผลตามหลักการอนุรักษ์ของเพียเจท์ในระดับชั้น ป. 1 - 5 ตัวอย่างประชากร อายุ 7 - 11 ปี จำนวน

300 คน ของโรงเรียน 2 แห่ง โรงเรียนละเท่า ๆ กันในพระนคร เครื่องมือที่ใช้มี 3 อย่างคือ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน แบบทดสอบวัดการรับรู้ทางสายตา แบบทดสอบเพื่อพิจารณาแบบการคิดหาเหตุผลของ เด็กตามหลักการอนุรักษ์ของ เพียเจต์ แล้วนำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และวิเคราะห์ความแปรผันของสมการพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ทางสายตาและแบบการคิดหาเหตุผลตามหลักการอนุรักษ์ มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจการอ่าน นักเรียนหญิงกับนักเรียนชายมีความสามารถไม่แตกต่างกัน เด็กไทยเชื้อชาติจีนมีความสามารถสูงกว่าเด็กไทยเชื้อชาติไทย เด็กที่พูดได้สองภาษา (bilingualism) มีความสามารถด้านภาษาคึกกว่าเด็กที่พูดได้เพียงภาษาเดียว การรับรู้ทางสายตาเพิ่มขึ้นตามอายุ

อุทัย แก้วขาว (2515) ก็ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความคิดรวบยอดและการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยแบ่งเด็กตามลักษณะภาษาแวดล้อม คือ เด็กไทย เด็กลูกครึ่งไทยจีน และเด็กจีน ผลการวิจัยพบว่าเด็กทั้งสามประเภทมีความสามารถทางภาษาไทยไม่แตกต่างกัน เด็กจีนและเด็กลูกครึ่งจีนมีความสามารถทางสังกัปดีกว่าเด็กไทยอย่างเด่นชัด นักเรียนชายและนักเรียนในกรุงเทพฯ มีความสามารถทางสังกัปดีกว่านักเรียนหญิงและนักเรียนในชนบทด้วย

ต่อมาในปี 2520 คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้ตัวอย่างประชากร จำนวน 3,873 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ 109 โรงเรียนจาก 18 จังหวัดทั่วประเทศ โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานของสำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 3 ฉบับ ที่มีค่าความเชื่อถือได้ตั้งแต่ .64 ถึง .77 ผลการวิจัยที่น่าสนใจ คือนักเรียนที่ไม่ใช้ภาษากลางพูดที่บ้านจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในภาคเหนือและภาคใต้ นักเรียนจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองท่าคะแนนวิชาภาษาไทยดีกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนอำเภอต่าง ๆ ตัวแปรที่ชี้ความแตกต่างข้อนี้ คือ ภาษาที่นักเรียนพูดที่บ้าน รายได้ของครอบครัว การมีโอกาสดูโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

ชวนชัย เชื้อสาธุชน (2522) ได้ศึกษาเรื่องตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามในจังหวัดชลบุรี ตัวอย่างประชากร คือนักเรียนชาย หญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัดชลบุรีจำนวน 692 คน โดยใช้แบบทดสอบที่สร้างเองในวิชาหลักภาษาการไวยากรณ์และวรรณคดีไทยและแบบทดสอบสมรรถภาพสมอง 4 ชุด วัดความจำ ความเข้าใจ การพิจารณาหาเหตุผลและความคล่องแคล่วในการใช้คำ แล้วใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ คำนวณค่าเฉลี่ยต่าง ๆ และวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนของ เอส ที เอส (**Stepwise - Multiple Regression of Statistic Package for the Social Science**) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนหญิงมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลมีความสามารถสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ กลุ่มนักเรียนชายใช้ตัวพยางค์ต่อไปนี้ คือ แบบทดสอบความคล่องแคล่วในการใช้คำ สถิติการขาดเรียน อายุ การดูโทรทัศน์ ระดับการศึกษาของบิดา แบบทดสอบความจำแบบวัดทัศนคติ ครูผู้สอนที่มีวุฒิ ป.กศ.สูง (พ.ม.) รายได้ของครอบครัว แบบสอบถามวัดทัศนคติ ขนาดของโรงเรียน อัตราส่วนระหว่างนักเรียนต่อครู ครูผู้สอนที่มีวุฒิปริญญาตรีส่งผลพยากรณ์ว่ามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มนักเรียนหญิงมีตัวพยางค์เพียง 6 ตัว คือ แบบสอบถามวัดทัศนคติ แบบทดสอบความจำแบบวัดทัศนคติ สถิติการขาดเรียน แบบทดสอบความคล่องแคล่วในการใช้คำ การดูโทรทัศน์ ครูผู้สอนที่มีวุฒิ ป.กศ.สูง (พ.ม.) ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากการศึกษานผลการวิจัยในประเทศ ปรากฏว่านักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางภาษาที่แตกต่างกันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน นักเรียนในชนบทหรือต่างจังหวัดจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนในกรุงเทพฯ ส่วนมากนักเรียนหญิงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่พูดภาษาไทยกลางจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้พูดภาษาไทยที่บ้าน นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่พูดได้สองภาษามีความสามารถทางภาษามากกว่าเด็กที่พูดเพียงภาษาเดียว

ข. งานวิจัยในต่างประเทศ

แอสเวิร์ธ (Ashworth , 1963: 3224-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่คาดไว้และต่ำกว่าที่คาดไว้ จะมีภูมิหลังแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่ คือ ระเบียบเศรษฐกิจและสังคม อาชีพ และความมั่นคงในอาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โอกาสที่นักเรียนจะอ่านหนังสือ และทัศนคติ โอกาสที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปัญหาสุขภาพของนักเรียน ความรับผิดชอบของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนความร่วมมือของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมของโรงเรียน ตัวอย่างประชากร คือ เด็กระดับ 5 และ 6 รวม 178 คน แบ่งเป็นกลุ่มบวกคือ มีไอคิว 130 และกลุ่มลบ คือ มีไอคิว 125 ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และวิคุณิภาวะของนักเรียนรวมกับผลจากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ผู้ปกครอง ครู นักเรียน และพยาบาล ผลการวิจัยพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีภูมิหลังแตกต่างกันในด้านระเบียบเศรษฐกิจและสังคม อาชีพ และความมั่นคงในอาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง โอกาสที่นักเรียนจะอ่านหนังสือและทัศนคติ โอกาสที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และยังพบว่าแรงกระตุ้นจากผู้ปกครอง เป็นประการสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน

ฮานานี (Hanania , 1974: 4477-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้โครงสร้างภาษาอังกฤษเรื่องกรณีตัวอย่างของคนพูดภาษาอาหรับ ในสิ่งแวดล้อมของคนพูดภาษาอังกฤษตัวอย่างประชากร คือ ภรรยาของนักศึกษาชาวซาอุดีอาระเบีย ในมหาวิทยาลัยอินเดียนา อายุ 19 ปี ซึ่งพูดภาษาอังกฤษไม่ได้เลย และต่อมาได้เรียนรู้เล็กน้อย เครื่องมือที่ใช้คือการสังเกตโดยป้อนข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการพูด การสร้างความคิดรวบยอดโดยใช้ภาษาที่สอง การเรียนรู้ภาษาที่สองโดยธรรมชาติแวดล้อม สถานการณ์อื่น ๆ ในแง่จิตวิทยา โดยใช้เวลาศึกษาและสังเกต 1 เดือน แล้วทิ้งช่วงเวลาอีก 18 เดือน จึงสังเกตอีกเพื่อเปรียบเทียบผล พบว่าการพัฒนาการเข้าใจภาษาที่สองของประชากร คล้ายกับเด็กเริ่มเรียนภาษาแรกแต่อัตราจะช้ากว่าเด็กผู้เรียนจะเริ่มเรียนโดยการเลียนแบบโดยคำ ความหมาย เนื้อหา แต่ไม่พบว่าการเรียนรู้โครงสร้างภาษาที่สองจะซับซ้อนหรือดลางภาษาแรกของประชากร และพบว่าเพราะสิ่งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและตัวแปรทางจิต-

วิทยาอื่น ๆ ทำให้ภาษาพูดสื่อความหมายได้จำกัด และกลัวว่าจะพูดผิดมาก และพบว่าขบวนการทางสมองของเด็กและผู้ใหญ่ในการรับรู้อาษาเหมือนกัน

อาห์มัด (Ahmad 1979: 4991 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสภาพแวดล้อมทางสังคม และภูมิหลังของบุคลิกลักษณะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในคาบสมุทรมาเลเซีย โดยใช้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนอายุ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 5475 คน จากโรงเรียนที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ และโรงเรียนที่สอนเป็นภาษามาเลเซีย โดยคัดเลือกนักเรียนมาจากการสำรวจสำมะโนประชากรกันที่อยู่อาศัย เมื่อปี 1970 แล้วจึงสัมภาษณ์และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ว่า สภาพแวดล้อมทางสังคม ภูมิหลังของบุคลิกลักษณะที่มาจากผู้ปกครอง ครู และเพื่อนใกล้ชิดที่เด็กเลียนแบบ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงมากได้แก่ ความผูกพัน ความสนใจ, การแนะนำและความมุ่งหวังของพ่อแม่ ความผูกพันความสนใจ, และความมุ่งหวังของครู ความสัมพันธ์และตัวอย่างที่ได้จากเพื่อนและพบว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางที่สอนเป็นภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่าง ๆ แตกต่างจากนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางที่สอนเป็นภาษามาเลเซีย และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของโรงเรียน นักเรียนที่เรียนอ่อนส่วนใหญ่คือ พวกที่เรียนในโรงเรียนที่สอนเป็นภาษามาเลเซีย ได้คะแนนในวิชาภาษาและวัฒนธรรมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

กันเตอร์ (Gunter, 1979 : 5221-A) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบภาษาพูดสองภาษา และทักษะในการอ่านในเด็กที่พูดภาษาอังกฤษได้จำกัดจากเด็กที่พูดภาษาสเปนเป็นพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างคือเด็กอายุ 6, 8 และ 10 ปี จำนวน 306 คน โดยทดสอบก่อนเรียนเมื่อ ตุลาคม 1977 และทดสอบหลังเรียนเมื่อ พฤษภาคม 1978 ใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาสเปนในการอ่านและพูด 7 ครั้ง และเอาทักษะแต่ละครั้งมาวิเคราะห์ตามอายุ โดยใช้ค่าเฉลี่ยชี้วิเคราะห์ที่ผู้ค้นพบว่าเด็กทุกกลุ่มอายุใช้ภาษาสเปนได้ดีกว่าภาษาที่สองและพบว่าการพูดปากเปล่าก่อนจะสามารถทำนายทักษะในการอ่านภาษานั้นได้ดีกว่า สำหรับการสอนภาษาที่สองไม่มีวิธีการสอนเฉพาะที่จะนำมาใช้ได้คือลอค อย่างไรก็ตามผู้สอนที่รู้จักการพิจารณาโดยรอบคอยช่วยให้อุจจาระวิธีสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่แตกต่างกันอันเป็นแนวทางไปสู่การสอนภาษาที่สองต่อไป

สรุปผลการวิจัยในต่างประเทศจะเห็นว่าโอกาสอ่านหนังสือ และทัศนอา
 โอกาสที่จะศึกษาคนควาด้วยตนเอง ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตาม
 ที่คาดไว้ และต่ำกว่าที่คาดไว้ มีความแตกต่างกัน แรงกระตุ้นจากครูปกครองมี
 อิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนด้วย ในด้านพัฒนาการทางความเข้าใจ
 ใจภาษาที่สองของ เด็กและผู้ใหญ่คล้ายกันแต่ผู้ใหญ่จะมีอัตราสูงกว่าเด็ก การเรียน
 รู้โครงสร้างภาษาอังกฤษจะไม่ซับซ้อนหรือลบล้างโครงสร้างภาษาอาหรับ ซึ่งเป็น
 ภาษาแรกเลย นอกจากนี้ยังพบว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคม, เศรษฐกิจและทางจิตวิทยา
 ทำให้ภาษาพูดสื่อความหมายได้จำกัด นักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางที่สอนเป็น
 ภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและภูมิหลังของบุคคลิกภาพ
 แตกต่างจากนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางที่สอนเป็นภาษามาเลเซีย นักเรียนใน
 โรงเรียนที่สอนเป็นภาษาอังกฤษมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างจากนักเรียนใน
 โรงเรียนที่สอนเป็นภาษามาเลเซีย นักเรียนที่เรียนอ่อนไคคะแนนวิชาภาษาและ
 วัฒนธรรมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ นักเรียนในโรงเรียนที่สอนเป็นภาษามาเลเซีย
 อีกกรณีหนึ่งคือพบว่า การพูดภาษาแรกได้ก็แต่เมื่อเรียนภาษาที่สอง จะไม่ไคผลดี
 เท่าเดิมในสภาพแวดล้อม ทางภาษาที่จำกัดและถ้าเด็กพูดภาษาไคไคคล่องก็จะ
 สามารถอ่านภาษานั้นไคคล่องด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย